

CENTAR ZA EVROATLANTSKE STUDIJE - CEAS

napredak, posvećenost, uticaj

SEKTOR BEZBEDNOSTI KAO PRVI GLAS SRBIJE

ANALIZA IZVEŠTAVANJA MEDIJA U SRBIJI O SEKTORU
BEZBEDNOSTI I NJEGOVOJ REFORMI U PERIODU OD
1.APRILA DO 30.NOVBEMBRA 2012.

CENTAR ZA EVROATLANTSKE STUDIJE, MART 2013.

ANALIZA MEDIJSKOG IZVEŠTAVANJA JE DEO PROJEKTA "VREME JE: ZAGOVARANJE NASTAVKA REFORME SEKTORA
BEZBEDNOSTI U SRBIJI", KOJI SE REALIZUJE UZ PODRŠKU NACIONALNE ZADUŽBIJE ZA DEMOKRATIJU IZ
VAŠINGTONA

National Endowment
for Democracy
Supporting freedom around the world

SEKTOR BEZBEDNOSTI KAO PRVI GLAS SRBIJE

Analiza izvestavanja medija u Srbiji o sektoru bezbednosti i njegovoj reformi u periodu od 1.aprila do 30.novembra 2012.

“Mi smo tu upali u 'zmijsko gnezdo', među ljude koji koriste visoke funkcije u mnogim službama da gospodare životima, među ljude koji su se drznuli da prisluškuju najpre mene, pa onda i Aleksandra Vučića. To će morati da se istraži do kraja, tako u Srbiji ne može da se živi.” Tomislav Nikolić, predsednik Srbije, oktobar 2012.

“Sigurno je da to nema nikakve veze sa mnom kao ministrom unutrašnjih poslova. Ima veze sa policijom, jer ne postoji jasan sistem nadzora i kontrole akcija.” Ivica Dačić, premijer Srbije, oktobar 2012.

Uvod

Cilj i metodologija izveštaja

Centar za evroatlantske studije (CEAS) iz Beograda, u okviru projekta „Sad je vreme: Zagovaranje nastavka sveobuhvatne reforme sektora bezbednosti u Srbiji“, koji realizuje uz podršku Nacionalne zadužbine za demokratiju (NED) iz Vašingtona, između 1.aprila i 30.novembra 2012.godine pojačao je svoje uobičajeno praćenje medijske scene u Srbiji, a posebno praćenje medijskog izveštavanja o sektoru bezbednosti, u nameri da stekne nešto precizniju sliku o načinu izveštavanja glavnih medija u Srbiji o ovoj značajnoj temi.

Cilj ovog istraživanja bio je da uoči glavne trendove u načinu medijskog izveštavanja o sektoru bezbednosti u Srbiji. CEAS smatra da je nastavak reforme sektora bezbednosti¹ (RSB) od ključne važnosti za demokratsku konsolidaciju u Srbiji i da je stoga neophodno da mediji, koji u velikoj meri oblikuju javno mnjenje u Srbiji, što više i profesionalnije prate kakvo je stanje u sektoru, kao i dinamiku sprovođenja mera za njegovu sveobuhvatnu reformu. Nadamo se da će neki od zaključaka ovog izveštaja podstaći redovnije i objektivnije izveštavanje o ovoj važnoj temi.

Imajući u vidu limitirane resurse za ovo istraživanje, CEAS je arbitrarno izdvojio određeni broj najuticajnijih domaćih štampanih i elektronskih medija čije je izveštavanje o sektoru bezbednosti intenzivnije pratio u navedenom periodu. Za potrebe ovog izveštaja analizirana je učestalost njihovog izveštavanja o stanju u sektoru bezbednosti i o RSB, kao i vrsta tog izveštavanja odnosno, konkretno, procentualna zastupljenost vesti, izjava, intervjua, konstatacija, najava i analiza. Kvazistatistička² obrada odnosila se pre svega na pojedine teme iz sektora

¹ Za potrebe ovog izveštaja CEAS je za sektor bezbednosti koristio užu definiciju sektora koja podrazumeva: vojsku, policiju, obaveštajne i bezbednosne službe

² Kvazistatistička zbog veličine uzorka

bezbednosti koje CEAS posebno prati. Među medijima, čije su izveštavanje o sektoru bezbednosti CEAS istraživači u spomenutom periodu intenzivno pratili, između ostalih su: TV stanice RTS, RTV, TV Prva, PINK i B92; dnevne novine Politika, Blic, Danas, Većerne novosti, Informer i Kurir i nedeljnici NIN i Novi Magazin.

Opšti politički i bezbednosni kontekst u sektoru bezbednosti i glavna dešavanja u periodu istraživanja

Početak realizacije istraživanja poklopio se sa kampanjom za redovne parlamentarne izbore u Srbiji i vanredne predsedničke izbore. Stanje u sektoru bezbednosti nije bilo tema ni jedne jedine predizborne kampanje stranaka učesnica, kao ni eventualni dalji reformski koraci.

Do završetka predsedničkih izbora, 20.maja, izveštavanje medija o brojnim temama bilo je prilagođeno okolnostima kampanje. Teme su uglavnom nametali učesnici izbora, a među njima stanja u sektoru bezbednosti nije bilo. Mediji su, nažalost, mnogo manje nego što je bilo moguće, koristili svoje pravo i novonastalu priliku da problematizuju i druge teme za koje sami smatraju da zavrću pažnju i da bi javnost trebalo da čuje šta o njima misle učesnici izbornih procesa. Nažalost, velika većina medija u Srbiji nije stanje u sektoru bezbednosti, rezultate RSB i eventualne dalje korake, prepoznala kao teme od opšteg društvenog interesa.

Na izborima je došlo do smene vlasti na republičkom nivou, izborom Tomislava Nikolića za predsednika Srbije i nove, drugačije Vlade Srbije, u kojoj umesto Demokratske stranke (DS) glavnu ulogu ima Srpska napredna stranka (SNS), iako je novi predsednik vlade iz Socijalističke partije Srbije (SPS).

Iako sektor bezbednosti nije bio predizborna tema, odmah po konstituisanju novog saziva Narodne skupštine Srbije, izmenjen je Zakon o osnovama uređenja službi bezbednosti, pa je za koordinatora svih službi, sa velikim ovlašćenjima, postavljen Aleksandar Vučić, inače novi predsednik SNS, prvi potpredsednik Vlade zadužen za borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije i ministar odbrane (MO), čime je značajno ugrožena autonomija rada BIA. Došlo je do prevremene i neobrazložene smene na vrhu Bezbednosno-informativne agencije (BIA), posle čega je u njoj zamenjeno više desetina rukovodilaca. Pri konstituisanju novih skupštinskih odbora za bezbednost i za kontrolu obaveštajnih službi, prekršen je dobar parlamentarni običaj da se vodeća mesta daju opozicionim poslanicima, pa su na čelo tih odbora postavljeni poslanici vladajućih stranka.

Početak marta 2012, Srbija je dobila status kandidata za članstvo u Evropskoj uniji. Dobijanje datuma za početak pregovora je odloženo i odluka će zavisiti od ishoda razgovora vlasti u Beogradu i Prištini o uređenju međusobnih odnosa u neposrednoj budućnosti i primene tih i ranije postignutih dogovora.

CEAS je jedina organizacija civilnog društva koja skreće pažnju na neproporcionalno slabu zastupljenost i izostanak kritičkog osvrta na pitanja sektora

bezbednosti i reforme sektora bezbednosti u godišnjim izveštajima Evropske komisije o napretku Srbije u procesu evropskih integracija, u poređenju sa drugim oblastima. CEAS smatra da EK, i druga tela EU, iako u toj oblasti nema sveobuhvatne zajedničke obavezujuće politike, imaju dovoljno mehanizama da ovoj oblasti posvete veći značaj.

Delovi Izveštaja za 2012. godinu objavljeni u oktobru koji se odnose na sektor bezbednosti i RSB se nalaze u okviru sledećih poglavlja:

2.1. Politički kriterijumi: Demokratija i vladavina prava Civilna kontrola snaga bezbednosti

Ostvaren je neznatan napredak u civilnoj kontroli snaga bezbednosti. U skladu sa poslovnikom iz 2010. godine, u julu je ustanovljen poseban skupštinski odbor za civilnu kontrolu snaga bezbednosti. Skupštinski nadzor je u praksi ostao ograničen. Potrebno je razjasniti pravni okvir za praćenje komunikacija koje vrše bezbednosne i obaveštajne službe. Odredbe Zakona o Vojnobezbednosnoj agenciji i Vojnoobaveštajnoj agenciji koje su dopuštale da osetljivi podaci u vezi sa komunikacijama građana budu nadzirani bez sudskog naloga Ustavni sud je proglasio neustavnim aprila 2012. godine. Postoje tvrdnje da je nejasna pravna situacija dovela do zloupotreba. Ostaje da se donese zakon o pristupu državnim bezbednosnim dosijeima.

Poglavlje 24: Pravda, sloboda i bezbednost

Potrebno je uspostaviti nadležnost policije za sprovođenje određenih posebnih istražnih mera nezavisno od bezbednosno-obaveštajnih službi u skladu sa standardima EU. Uopšteno govoreći, Srbija je umereno napredovala u pogledu policijske saradnje i borbe protiv organizovanog kriminala.

Zaključak: *Srbija je ostvarila određeni napredak u oblasti pravde, slobode i bezbednosti. Srbija je aktivno uključena u međunarodnu policijsku i pravosudnu saradnju, a službe za sprovođenje zakona uopšteno gledano imaju dovoljan kapacitet za sprovođenje standardnih istraga. Potrebni su dodatni naponi na povećanju kapaciteta za obavljanje složenih istraga i jačanje saradnje između službi za sprovođenje zakona i pravosuđa. Treba povećati učinak uspešnih primera proaktivnih istraga i pravosudnih presuda u predmetima organizovanog kriminala. Uopšteno govoreći, pripreme u oblasti pravde, slobode i bezbednosti umereno su napredovale.*

Poglavlje 31: Spoljna, bezbednosna i odbrambena politika

Što se tiče zaštitnih mera, u februaru 2012, je Srbija ratifikovala sporazum iz maja 2011. sa EU o zaštitnim postupcima za razmenu i zaštitu poverljivih informacija.

Što se tiče zajedničke spoljne i bezbednosne politike (ZSBP), u februaru 2012. Srbija je ratifikovala sporazum iz juna 2011. kojim se osniva okvir za učešće Srbije u operacijama za civilno i vojno upravljanje krizama. Srbija učestvuje u operaciji „EU Navfor-Atalanta“ u Somaliji i u operaciji EUTM u Somaliji, sa po jednim članom u svakoj. Srbija je učestvovala na konferenciji EU Battlegroup (Borbena grupa) u aprilu 2012. Nakon dodeljivanja statusa kandidata, Srbija je počela da učestvuje na sastancima Vojnog odbora EU u martu 2012.

***Zaključak:** Srbija je značajno unapredila svoju usaglašenost sa EU deklaracijama i odlukama Saveta u oblasti ZSBP i pokazala je kontinuiranu posvećenost učešću u operacijama civilnog i vojnog upravljanja krizama. Uopšteno govoreći, pripreme u oblasti spoljne, bezbednosne i odbrambene politike su uveliko u procesu.*

Skoro svi drugi delovi i ovogodišnjeg Izveštaja o napretku Srbije kao i oni prethodnih godina, u srpskim medijima dobijali su mnogo veći prostor nego oni koji se direktno ili indirektno odnose na sektor bezbednosti.

Tokom perioda u kome je realizovano istraživanje, NATO je proširio nadležnosti svoje Vojne kancelarije za vezu (MLO) u Beogradu, koja je postala medijski dosta vidljivija.

Posle smene vlasti, uz pojačano deklarativno isticanje neutralnosti i potrebe dobrih odnosa i sa „Istokom“ i sa „Zapadom“, sve češće se pominje pristupanje Srbije - doduše u svojstvu posmatrača - Organizaciji dogovora o kolektivnoj bezbednosti (ODKB) koju predvodi Rusija, i uopšte tešnja vojna i druga bezbednosna saradnja s Rusijom i njenim saveznicama, ali bez dovoljno informacija o prirodi i razmerama te saradnje.

Od 20-22. septembra, održan je Drugi beogradski bezbednosni forum, na kome su, meću brojnim domaćim i stranim učesnicima iz vladinog ili nevladinog sektora bili i Ivica Dačić, Aleksandar Vučić, Goran Svilanović, Miroslav Lajčak i Štefan Lene. Na skupu su pokrenuta brojna pitanja u vezi sa sadašnjom krizom u Evropi i položajem Zapadnog Balkana. Razmatrani su bezbednosni aspekti krize, ali u najširem smislu, uključujući i raspravu o finansijskoj i energetske bezbednosti. Ovaj događaj je bio medijski pokriven, ali skoro isključivo kroz izjave prisutnih političara o dnevno-političkim pitanjima ili njihovim međusobnim odnosima, a sasvim uzgred ili nikako kroz izveštavanje o debatama na skupu ili analizu pokrenutih pitanja³. U izuzetke spada Radio Slobodna Evropa⁴.

Krajem jeseni, pokrenuta je velika kampanja za borbu protiv korupcije, čiji je glavni nosilac prvi potpredsednik Vlade Srbije zadužen za borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije - Aleksandar Vučić, ministar odbrane, koji rukovodi radom radnih grupa formiranih za tu priliku, a koje čine pripadnici MUP-a Srbije, što je krajnje neuobičajeno.

Međutim, iz praktičnih poteza Vlade Srbije ne vidi se namera reformisanja sektora bezbednosti, već pre svega njegovo dalje stavljanje pod partijsku kontrolu. Primetno je i odsustvo namere da se formiraju permanentne institucije i mehanizmi za borbu protiv korupcije, koja se, pre svega, preko medija koji kontrolišu delovi ili cele službe bezbednosti, koristi za političke obračune i eliminaciju poslovne konkurencije. CEAS smatra da nereformisani sektor bezbednosti, pre svega zbog nedovršenog i pravno neusaglašenog sistema demokratske kontrole i kompromitovanih kadrova, koji je i

³VestiOnline, Dačić: Izgradidemo mostove poverenja s Prištinom, objavljeno 21.9.2012, dostupno na <http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/255872/Dacic-Izgradicemo-mostove-poverenja-sa-Pristinom>

S-medija, Vučić o koaliciji sa Đilasom: Bože sačuvaj!, objavljeno 21.9.2012., dostupno na <http://srb.time.mk/read/8ea2cd358c79ddbafcf2/index.html>

⁴Radio Slobodna Evropa, Beogradski bezbednosni forum: Saradnja i poverenje ključni za regiju, objavljeno 20.9.2012, dostupno na <http://www.slobodnaevropa.org/content/beogradski-bezbednosni-forum-saradnja-i-poverenje-kljucni-za-regiju/24714760.html>

sam zahvaćen korupcijom, neće biti u stanju da ostvari ambiciozne zadatke koji su mu postavljeni u borbi protiv korupcije.

Broj suđenja za ratne zločine je u spomenutom periodu opao, o čemu svedoči i izuzetno detaljan izveštaj Fonda za humanitarno pravo iz januara 2012. godine⁵. O procesuiranju jataka Ratka Mladića govori se sporadično, u kontekstu sudskih procesa pojedinicima, ali se pitanje institucionalne odgovornosti Vojske Srbije za njegovo dugogodišnje uspešno skrivanje skoro uopšte ne pokreće. CEAS i ovom prilikom podseća da uspešne reforme sektora bezbednosti ne može biti bez otvorenog suočavanja sa ratnozločinačkom prošlošću i pročišćavanja institucija od kompromitovanih kadrova.

Srbija je i dalje jedina zemlja u Jugoistočnoj Evropi koja nema zakonom regulisan privatni sektor bezbednosti. Ni o ovom problemu i svim njegovim implikacijama, kao i posledicama činjenice o ogromnom broju vatrenog oružja u posedu građana, o čemu se sporadično pojavljuju vesti u medijima, nije se u spomenutom periodu posvećivala dužna pažnja.

Druga, slična istraživanja u navedenom periodu

CEAS se tokom pripreme ovog izveštaja osvrnuo i na nalaze drugih istraživanja i monitoringa medija u navedenom periodu. Međutim, ta istraživanja su se uglavnom odnosila na praćenje opšteg izveštavanja medija tokom predizborne kampanje 2012. godine.

Tako, istraživanje sprovedeno od strane Nezavisnog društva novinara Vojvodine⁶, iako vrlo detaljno u segmentima koje prati, ne ukazuje na bilo kakvo izveštavanje o sektoru bezbednosti tokom navedenog perioda. Tokom predizborne kampanje sektor bezbednosti spomenut je svega dva puta od strane političkih zvaničnika, jednom u okviru izjave Dragana Šutanovca, tadašnjeg MO, o prisutnosti NATO snaga na Kosovu i Metohiji⁷ i jednom od strane Aleksandre Jerkov iz Lige socijaldemokrata Vojvodine, u intervjuu o stanju u Novom Sadu i pitanjima bezbednosti u tom gradu⁸.

Istraživanje Biroa za društvena istraživanja (BIRODI) je u analizi izveštavanja Politike, Danasa, Blica, Večernjih novosti i Pravde pronašlo tekstove o sektoru bezbednosti, vojsci ili policiji samo u Večernjim novostima, sa zastupljenošću od 2,1%, u odnosu na prvih deset rubrika⁹. Međutim, prema njihovom zaključku, „Večernje novosti“ i „Pravda“ su svojim izveštavanjem bile na strani desnih političkih stranaka,

⁵ Fond za humanitarno pravo, Mali broj suđenja za ratne zločine u Srbiji, objavljeno 18.1.2013, dostupno na <http://www.hlc-rc.org/?p=22323>

⁶ NDNV, Monitoring medija: Izbori u Srbiji 2012. godine, dostupno na <http://www.ndnv.org/wp-content/uploads/2012/05/NDNV-Izvestaj-monitoringa-medija-mart-2012.pdf>

⁷ Press online, Šutanovac: Raduje me što NATO na Kosovu radi preventivno, objavljeno 27.4.2012, dostupno na

<http://www.pressonline.rs/info/politika/217165/sutanovac-raduje-me-sto-nato-na-kosovu-radi-preventivno.html>

⁸ Dnevnik, JERKOV: Gradu nadležnost nad policijom, objavljeno 27.4.2012, dostupno na <http://www.dnevnik.rs/novi-sad/jerkov-gradu-nadleznost-nad-policijom>

⁹ BIRODI, MEDIJI U IZBORIMA: Monitoring medija-Izborna kampanja 2012, dostupno na <http://www.mediamonitor.rs/images/Mediji-u-izborima-WEB.pdf>

promovišući teme oko Kosova, položaja Srbije u svetu, kao i stanja u sektoru bezbednosti¹⁰.

Kratak sadržaj izveštaja i glavni nalazi CEAS

CEAS se, prateći medije u navedenom periodu, koncentrisao na najvažnije događaje koji su obeležili odnos vlasti i drugih relevantnih društvenih činilaca prema sektoru bezbednosti i odjek tih događaja u medijima. Afera „kontra-Votergejt“, odnosno navodi da je policija nezakonito pratila elektronsku komunikaciju predsednika Srbije i ministra odbrane je svakako najkarakterističniji od takvih događaja, pa će mu se ovde posvetiti najveća pažnja. Pored toga, analizirani su i zakasneli odjeci rasprave o imenovanju Ljubiše Dikovića za načelnika Generalštaba VS, površno izveštavanje medija o Međunarodnom humanitarnom centru (MHC) u Nišu, zabrana najvažnijeg dela manifestacije Parada ponosa u Beogradu, pitanje otvaranja tajnih dosijea, kao i aktivnosti dva relevantna javna funkcionera, Zaštitnika građana (Ombudsmana) Saše Jankovića i Poverenika za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti Rodoljuba Šabića. Po već ustaljenoj praksi, CEAS redovno prati sva izveštavanja o slučajevima Topčider, Leskovac i RTS, u kojima je došlo do pogibije vojnika i civila pod još uvek nerazjašnjenim okolnostima.

Medijsko izveštavanje o sektoru bezbednosti uopšte, i procesu RSB konkretno, za analizirani period od 1. aprila do 30. novembra 2012. godine uglavnom se svelo na prenos vesti i izjava. Šira stručno-medijska rasprava je izostala čak i u najuticajnijim medijima poput televizija RTS ili dnevnih novina Politika i Večernje novosti. O sektoru bezbednosti uglavnom se izveštavalo samo u sklopu nekih politički značajnih događaja koji su sa sektorom povezani. Formalno ozbiljniji vid izveštavanja svodi se na intervjue sa vodećim kadrovima iz sektora bezbednosti, najčešće povodom godišnjica pojedinih rodova u sektoru, koji liče na saopštenja odeljenja za odnose sa javnošću i saradnju sa medijima, u kojima nema kritičkih i provokativnih novinarskih pitanja.

Prema vrsti sadržaja, u vidu broja prenošenja analitičkih tekstova i stručnih članaka, na domaćoj medijskoj sceni ističe se nedeljnik Novi Magazin i dnevnik Danas i donekle dnevnik Blic. Portali Radio Slobodna Evropa, CINS, BIRN i SETimes, koje CEAS od ranije smatra referentnim za kvalitetno izveštavanje o sektoru bezbednosti i čije je izveštavanje koristio kao kontrolni mehanizam za upoređivanje, imaju veći stepen analitičkog izveštavanja o stanju u sektoru bezbednosti, ali ostaje pitanje koliko njihovi tekstovi utiču na šire javno mnenje u Srbiji. Za razliku od njih, izvori informacija poput novina Kurir, Informer i Tabloid, svojim sadržajima odišu subjektivnošću i hvalom pojedinih delova sektora bezbednosti i kritikom drugih. Ovo se može shvatiti kao konfrontacija različitih delova sektora bezbednosti zarad pozicioniranja oko prevlasti nad celim sektorom ili, pak, u funkciji pozicioniranja države Srbije u pregovorima o Kosovu.

¹⁰ BIRODI, MEDIJI U IZBORIMA: Monitoring medija-Izborna kampanja 2012, dostupno na <http://www.mediamonitor.rs/images/Mediji-u-izborima-WEB.pdf>

Glavni nalazi ovog istraživanja su da se velika većina *main stream* medija u Srbiji u navedenom periodu površno, nedovoljno analitički, a suviše senzacionalistički i tabloidno, bavila problematikom sektora bezbednosti. Stiče se utisak da urednici, pa i sami novinari mnogo veću pažnju posvećuju tome ko je od zvaničnika u sektoru bezbednosti s kim u kakvim odnosima, ko je protiv koga, ko kome radi o funkciji i zašto, koja je stranka preotela deo kog sistema - vrlo slično izveštavanju o emisijama estradno zabavnog karaktera, pre svega izveštavanju o mnogobrojnim takmičenjima u pevanju, te onima u kojima se iznosi prljav porodični veš, menjaju supružnici i drugim sličnim emisijama.

Očito je da na javnoj sceni postoje i glasila koja se uređuju direktno u sedištim službi bezbednosti i-ili uz saglasnost sa delovima državnog aparata, a koja sve više utiču ne samo na formiranje javnog mnjenja već i na političke prilike u zemlji.

Ovakava situacija u medijskom izveštavanju o sektoru bezbednosti doprinosi i konfuziji među građanima. Početkom 2012, objavljeno je istraživanje koje je za potrebe Misije OEBS-a u Srbiji sproveo CESID od 18. novembra do 26. novembra 2011, na uzorku od 1.480 građana Srbije. Glavni nalaz tog istraživanja je da je od svih institucija, Srpska pravoslavna crkva bez premca u popularnosti i da 59 odsto ispitanih ima poverenja u crkvu, a da je policija na drugom mestu sa 45 odsto, dok je Vojska Srbije na trećem mestu sa 44 odsto. Na dnu lestvice su političke stranke sa devet odsto i Skupština Srbije sa 16 odsto¹¹. Međutim, istraživanje Beogradskog centra za bezbednosnu politiku (BCBP), objavljeno u septembru 2012., nalazi da se građani Srbije osećaju bezbedno zbog toga što „*tive normalno i poštuju red i zakon*“ (58%), a ne zato što veruju da „*državni organi dobro rade svoj posao*“ (5%). Tako se građani Srbije najviše pouzdaju u same sebe da će zaštititi sopstvenu bezbednost i bezbednost svoje porodice (49,1%), dokje poverenje u policiju (17,7%), ili vojsku (3,4%), daleko manje nego što bi se prema sadržajima o sektoru bezbednosti u Srbiji, prisutnom u domaćim medijima, očekivalo¹².

Ovakva situacija u medijskom pokrivanju sektora bezbednosti ne doprinosi ni bezbednosti građana ni bezbednosti države.

CEAS smatra da i sektor bezbednosti i građani zaslužuju mnogo kvalitetnije izveštavanje o ovoj oblasti.

¹¹ Novi Magazin, Građani veruju policiji a brinu za bezbednost, objavljeno 26.1.2012, dostupno na <http://www.novimagazin.rs/vesti/gradjani-veruju-policiji-a-brinu-za-bezbednost>.

¹² Beogradski centar za bezbednosnu politiku, Čega se građani Srbije plaše, a ko ih štiti?, objavljeno septembra 2012, dostupno na http://www.bezbednost.org/upload/document/ega_se_graani_plae_a_ko_ih_titi.pdf

Pozni odjeci i posledice „afere Diković“

Postavljanje general-potpukovnika Ljubiše Dikovića, 12.decembra 2011, za načelnika Generalštaba Vojske Srbije, krajem 2011. i prvih meseci 2012. godine je izazvalo burna reagovanja i sporove u javnosti o ratnoj prošlosti generala. Posebno je raspravu podstakao Fond za humanitarno pravo (FHP) kada je, 23.01.2012, objavio Dosije Diković Ljubiše. Ovaj dokument, pozivajući se na izjave svedoka i neke presude ICTY u Hagu, prebacuje Dikoviću povezanost sa ratnim zločinima tokom devedesetih, bilo tako što su jedinice pod njegovom komandom počinile masovna ubistva civila ili što je učestvovao u prisvajanju oduzete imovine na Kosovu, bilo tako što je učestvovao u hapšenju i deportaciji izbeglica iz Bosne i Hercegovine koji su tamo kasnije ubijeni¹³.

U periodu ovog izveštavanja rasprava o Dikoviću je utihnula, a pozornost medija se svela na uzgredno praćenje sudskih sporova nekih od učesnika. Rezultati eventualnih detaljnih istraživanja navoda iznetih u izveštaju FHP, ako je istrage uopšte bilo, nisu nikad obnarodovani, ni od strane Ministarstva odbrane (pa mediji nisu ni imali o čemu izvestiti), niti od samih medija kroz istraživačko novinarstvo, dok je par organizacija civilnog društva uzalud podsećalo na odgovarajuća obećanja sada već bivšeg MO..

Sam Diković je povremeno pominjan u medijima, bilo protokolarno, bilo povodom događaja vezanih za Vojsku kao što je pogibija kadeta na Kopaoniku, gde je lično preuzeo odgovornost¹⁴. U tabloidima je, mečutim, bilo bizarnih priloga o njemu, poput onog o poseti Sajmu knjiga u Beogradu i napojnici datoj prodavcu knjiga¹⁵.

Diković je maja 2012. dao intervju, karakterističnog naslova „*Pretnje stižu samo sa Kosova*“, gde se pored tačne konstatacije da je mogućnost izbijanja klasičnog vojnog sukoba na našim prostorima smanjena zbog upućenosti zemalja regiona na evrointegracije i međusobnu saradnju iznosi i teza da je „*najveći bezbednosni izazov za Srbiju [...] jednostrano proglašena nezavisnost Kosova*“. Opasnost za Srbiju od ekstremizma i organizovanog kriminala Diković vidi pretežno u svetlu te okolnosti. S druge strane, ipak je međunarodnu vojnu saradnju Srbije, s raznim zemljama, istakao kao jedan od prioriteta. Otvoreno upitan o Izveštaju FHP o svojoj ratnoj prošlosti sredinom devedesetih i kasnije na Kosovu, negirao je dalju potrebu angažovanja državnih organa u tom pravcu i ponovo najavio svoju privatnu tužbu protiv tadašnje direktorke FHP Nataše Kandić¹⁶.

Do te tužbe je kasnije i došlo. O započetom sudskom procesu pisao je Bojan Tončić u e-Novinama, posebno navodeći detalje dosadašnjih aktivnosti odbrane i upozoravajući na neravnopravnost stranaka u postupku zbog opasnosti od pritisa na svedoke. Naime, predviđeno je da na suđenju svedože i aktivna vojna lica, a

¹³ FHP, Dosije Diković Ljubiše, objavljeno 23.1.2012, dostupno na <http://www.hlc-rdc.org/wp-content/uploads/2012/01/Januar-23-2012-Dikovic-Ljubisa-Dosije.pdf>

¹⁴ RTV, General Diković preuzeo odgovornost za pogibiju dva podoficira na Kopaoniku, objavljeno 1.8.2012, dostupno na http://www.rtv.rs/sr_ci/hronika/general-dikovic-preuzeo-odgovornost-za-pogibiju-dva-podoficira-na-kopaoniku_334140.html

¹⁵ Kurir, General Ljubiša Diković častio prodavca knjiga, objavljeno 25.10.2012, dostupno na <http://www.kurir-info.rs/general-ljubisa-dikovic-castio-prodavca-knjiga-clanak-476644>

¹⁶ Novosti, Ljubiša Diković: Pretnje stižu samo sa Kosova, objavljeno 17.5.2012, dostupno na <http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/aktuelno.290.html:380241-Ljubisa-Dikovic-Pretnje-stizu-samo-sa-Kosova>

pošto je njihov spisak mesecima unapred poznat obema stranama u postupku, moguć je pritisak na svedoke od onih koji imaju realnu moć i autoritet¹⁷.

Površno izveštavanje o MHC u Nišu

Međunarodni humanitarni centar (MHC) u Nišu, formiran od strane vlada Srbije i Rusije, zvanično služi borbi protiv prirodnih i tehnoloških katastrofa na teritoriji Srbije i za saradnju sa susednim zemljama u sličnim slučajevima. Neki analitičari procenjuju da je MHC - iako je zasad samo vazduhoplovna vatrogasna baza, još ne do kraja operativna, iz koje se preduzima avionsko gašenje masovnih šumskih požara, posebno leti - tako postavljen da može brzo i lako da se pretvori u stranu vojnu bazu na teritoriji Srbije. Mediji u Srbiji uglavnom su se, i to vrlo površno, bavili samo vatrogasnim funkcijama MHC¹⁸, bez detaljnijeg opisa ove institucije ili šire reportaže o njoj. Kad se u rad MHC uključila još jedna država, neutralna Švajcarska, o tome je odmah izvestio javni RTV servis Srbije¹⁹. Nešto više o MHC u Nišu, iz razumljivih razloga ali i iz posebnog ugla - tokom aprila, kad je trebalo da bude zvanično otvaranje, ali mnogo manje pompezno nego što je prethodno najavljivano, i tokom avgusta, kad se desio veliki broj šumskih požara u istočnoj Srbiji i drugde u regionu - bilo je moguće saznati prateći radio Glas Rusije²⁰.

Otvaranje tajnih dosijea

Mnogi pravno-politički analitičari procenjuju da Zakon o lustraciji, usvojen još 2003. godine, nikad nije primenjen pre svega zato što nije usvojen i drugi neophodni, prateći zakon, o otvaranju dosijea tajnih službi iz vremena autoritarnih režima pre i za vreme 1990-tih. CEAS smatra da je pitanje otvaranja dosijea, jedan od bitnih mehanizama tranzicije pravde, predstavlja nužan preduslov za početak suštinske reforme sektora bezbednosti. Nažalost, o mehanizmima tranzicije pravde, kao alatima reforme sektora bezbednosti se u Srbiji skoro uopšte ne razmišlja.

Tokom izborne kampanje 2012, o tome je izveštavao B92. Na tom mediju je 17. aprila gostovao tadašnji ministar odbrane Dragan Šutanovac, izjavivši da se DS još 2000. godine zalagala za otvaranje dosijea, da on nema ništa protiv tog otvaranja, ali

¹⁷ e-Novine, Ljubiša Dikovid protiv Nataše Kandid, objavljeno 27.11.2012, dostupno na <http://www.e-novine.com/srbija/srbija-tema/75166-Ljubia-Dikovi-protiv-Natae-Kandi.html>

¹⁸ Blic online, Dačid: Stiže još jedan ruski avion za gašenje požara, objavljeno 25.8.2012, dostupno na <http://www.blic.rs/Vesti/Drustvo/339545/Dacic-Stize-jos-jedan-ruski-avion-za-gasenje-pozara>

B92, Marid: Stanje bolje nego u regionu, objavljeno 25.7.2012, dostupno na http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2012&mm=07&dd=25&nav_category=12&nav_id=629444

¹⁹ RTS, I Švajcarci u humanitarnom centru Niš, objavljeno 27.11.2012, dostupno na <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/Dru%C5%A1tvo/1218586/I+%C5%A0vajcarci+u+humanitarnom+centru+u+Ni%C5%A1u.html>

²⁰ Glas Rusije, Sergej Šojgu de otvoriti Rusko-srpski humanitarni centar u gradu Niš, objavljeno 19.4.2012, dostupno na http://serbian.ruvr.ru/2012_04_19/Sojgu-Dacic-Humanitarni-centar/

Glas Rusije, Centar Ministarstva za vanredne situacije Rusije je u Srbiji, a nadalje svuda, objavljeno 25.4.2012, dostupno na http://serbian.ruvr.ru/2012_04_25/72980657/

Glas Rusije, Jelica Kurjak o otvaranju humanitarnog centra Ministarstva za vanredne situacije u Nišu, objavljeno 26.4.2012, dostupno na http://serbian.ruvr.ru/2012_04_26/73091952/

Glas Rusije, Ruski helikopter de pomodi Srbiji da izađe na kraj s šumskim požarima, objavljeno 7.8.2012, dostupno na http://serbian.ruvr.ru/2012_08_07/84304318/

Glas Rusije, Avijacija Ministarstva za vanredne situacije RF odigrala ključnu ulogu u zauzdavanju požara u Srbiji, objavljeno 27.8.2012., dostupno na http://serbian.ruvr.ru/2012_08_27/Avijacija-Ministarstva-za-vanredne-situacije-RF-odigrala-kljucnu-ulogu-u-zauzdavanju-pozara-u-Srbiji/

Glas Rusije, Koliko se pokazalo opravdano postojanje regionalnog Humanitarnog centra u Nišu?, objavljeno 31.8.2012, dostupno na http://serbian.ruvr.ru/2012_08_31/Koliko-se-pokazalo-opravdano-postojanje-regionalnog-Humanitarnog-centra-u-Nisu/

da se radi o „*osetljivom pitanju*“. U istom prilogu se citira i narodna poslanica iz LDP Nataša Mičić, koja kaže da su se LDP, ali i SPO, uvek zalagali za otvaranje dosijea, kao i za imenovanje komisije za lustraciju²¹.

Otvaranje dosijea, zatražio je i Evropski parlament (EP) u posebnoj rezoluciji o Srbiji. Mediji u Srbiji nisu dovoljno eksplicitno preneli ove zahteve²².

CEAS je 21. aprila u Beogradu organizovao okrugli sto pod nazivom „*Podrška hitnom usvajanju zakona o otvaranju tajnih dosijea*“, na kome su učestvovali, pored niza istaknutih predstavnika civilnog društva, i narodni poslanik iz LDP Ivan Andrić i predsednik SPO Vuk Drašković, a poslanik EP Jelko Kacin²³ je skup podržao u pismu koje je tom prilikom pročitano.

U pozivu za ovaj skup, CEAS navodi:

„Evropski parlament je u svojoj rezoluciji 0114 o napretku Srbije u procesu njenih evropskih integracija, usvojenoj 29.3.2012, između ostalog, pozvao vlasti u Srbiji da nastavu sa njihovim naporima da eliminišu nasleđe komunističkih tajnih službi, kao korak u procesu demokratizacije Srbije. EP je u spomenutoj Rezoluciji podsetio vlasti u Srbiji i na značaj dalje reforme sektora bezbednosti, jačanje parlamentarnog nadzora i kontrole nad službama bezbednosti, kao i na značaj otvaranja nacionalnih arhiva, a pogotovu otvaranja dosijea bivše UDBE i ohrabrio ih da olakšaju pristup tim arhivama, pogotovu delovima koji se tiču bivših jugoslovenskih republika i vrate ih njihovim sadašnjim vlastima ako ih one traže.“ Ovde je CEAS preneo stavove EP o otvaranju dosijea znatno opširnije nego mediji u Srbiji, mada je tadašnji državni sekretar u Ministarstvu pravde Slobodan Homen to takođe, ali tek implicitno pomenuo, u kontekstu budućeg ukupnog „*praćenja rada državnih organa*“ od strane EK²⁴. Da bi još potpunije informisao javnost, CEAS je 29. aprila zakupio celu stranu u dnevnom listu Blic, gde su preneti izlaganja s okruglog stola o otvaranju dosijea²⁵.

Teme otvaranja tajnih dosijea, neposredno ili posredno u vezi s okruglim stolom CEAS, u isto vreme se dotaklo više medija²⁶. Meću dnevnim listovima, istakao se

²¹ B92, „Tajni dosijeji ne donose rešenja“, objavljeno 17.4.2012, dostupno na

http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2012&mm=04&dd=17&nav_category=11&nav_id=601414

²² RTS, Otvaranje dosijea, obaveza ili uslov?, objavljeno 4.4.2012., dostupno na

<http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/Dru%C5%A1tvo/1076318/Otvaranje+dosijea,+obaveza+ili+uslov%3F.html>

²³ Studio B, Kacin: Pitanje otvaranja dosijea test političke volje, objavljeno 21.4.2012, dostupno na

<http://www.studiob.rs/info/vest.php?id=75803>

²⁴ Kurir, Homen: Otvoridemo dosijea, objavljeno 3.4.2012, dostupno na <http://www.kurir-info.rs/homen-otvoridemo-dosijea-clanak-158506>

²⁵ Štampano izdanje Blic, Beograd: 29.4.2012, dostupno na http://ceas-serbia.org/root/images/Zaklju%C4%8Dci_sa_konferencije_o_tajnim_dosijeima.jpg

²⁶ Beta, Otvaranja dosijea test političke volje, objavljeno 21.4.2012, dostupno na

<http://www.beta.rs/?tip=article&kategorija=vestidana&ida=2687278&id=&ime=>

Press, Za otvaranje tajnih dosijea potrebna politička volja, objavljeno 21.4.2012, dostupno na

<http://www.pressonline.rs/info/politika/215934/za-otvaranje-tajnih-dosijea-potrebna-politicka-volja.html?print=true>

B92, Dosijeji test političke volje, objavljeno 21.4.2012, dostupno na

http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2012&mm=04&dd=21&nav_category=11&nav_id=602585

CEAS, Balkan Insight: Experts Urge the Opening of Secret Files, objavljeno 23.4.2012, dostupno na <http://ceas-serbia.org/root/index.php/en/ceas-in-the-media/171-23-4-2012-experts-urge-the-opening-of-secret-files>

CEAS, Balkan Insight: Eksperti za otvaranje tajnih dosijea, objavljeno 23.4.2012, dostupno na <http://ceas-serbia.org/root/index.php/en/ceas-in-the-media/172-23-4-2012-eksperti-za-otvaranje-tajnih-dosijea>

Danas, koji je u antrfileima izveštaja o okruglom stolu jezgrovito predstavio čitaocima bar neke od glavnih aspekata i nedoumica u vezi s problemom otvaranja dosijea²⁷.

Tekst Lakića Đorovića u E-novinama o tajnim vojnim sudovima Srbije

Na portalu „e-Novine“ objavljen je članak bivšeg vojnog tužioca Lakića Đorovića „*Tajni vojni sudovi Srbije*“ u kome se hrabro i bez prikrivanja imena i događaja analizira stanje u vojnim odeljenjima sudova u Srbiji²⁸. CEAS smatra da je ovaj tekst najbolji analitičko istraživački tekst objavljen u periodu koji je ovaj izveštaj pokriva.

Autor navodi da je od 2002. godine, kad su ukinuti vojni sudovi, tužilaštva i pravobranilaštvo i njihova ovlašćenja preneti na vojna odeljenja unutar civilnog pravosudnog sistema došlo do uvećanja broja tih odeljenja i najmanje trostrukog uvećanja broja zaposlenih. Ocenjuje da u radu tih odeljenja nema bitnijih promena u odnosu na vojno sudstvo u celokupnom periodu od 1945. do danas, a skoro nikakvih u odnosu na period posle 1991. Vojna odeljenja i dalje sude prema direktivama izvršne vlasti, ili vojnih komandi, a često pod presudnim uticajem organa vojne bezbednosti. Ovi organi odlučuju kako o izboru sudija i tužilaca tako i o tome ko će biti procesuiran a ko ne. U vojnim odeljenjima sudova i tužilaštvima nije bilo lustracije i u njima tuže ili sude mnogi koji su sudelovali u ratnim zločinima u prošlosti, ili ih prikrivali, ili uništavali dokaze.

Svoje načelne optužbe autor konkretizuje navođenjem brojnih imena i primera zloupotreba ili direktno destruktivnog delovanja sa pozicija tužilačke ili sudijske funkcije, kojima je bio svedok tokom svog nekadašnjeg radnog iskustva u vojnim tužilaštvima. Glavna teza koja proizilazi iz celog članka je da vojni sudovi i tužilaštva nikad i nisu bili ukinuti, nego da su u međuvremenu čak narasli, razrasli i zbog nedovoljne pažnje javnosti postali još relativno destruktivniji po ionako nakazno reformisan pravosudni sistem u Srbiji.

CEAS je ovaj tekst, uz saglasnost autora, preveo na engleski jezik i dalje promovisao²⁹.

Medijsko praćenje rada Ombudsmana i Poverenika

CEAS želi posebno da istakne napore koje su uložili Zaštitnik građana Saša Janković i u avgustu 2012. godine reizabrani Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti Rodoljub Šabić, kroz insistiranje na neophodnosti i davanje konkretnih predloga za unapređenje normativnog okvira za demokratski nadzor nad sektorom bezbednosti, pre svega u oblasti praćenja elektronske komunikacije. Oni su se na taj način, kao javni funkcioneri, izdvojili integritetom i upornošću da upotrebe svoja javna ovlašćenja radi unapređenja poštovanja ljudskih prava građana i podizanja nivoa transparentnosti i odgovornosti u

²⁷ Danas, Prvo zakon pa otvaranje dosijea, objavljeno 23.4.2012, dostupno na

http://www.danas.rs/danasrs/drustvo/prvo_zakon_pa_otvaranje_dosijea.55.html?news_id=238828

²⁸ E-Novine, Tajni vojni sudovi Srbije, objavljeno 24.10.2012, dostupno na <http://www.e-novine.com/srbija/srbija-tema/73336-Tajni-vojni-sudovi-Srbije.html>

²⁹ CEAS: Lakid Đorovid: Secret Military Courts of Serbia, objavljeno 24.10.2012, dostupno na <http://ceas-serbia.org/root/index.php/en/home-en/93-preuzeto/479-secret-military-courts-of-serbia>

radu državnih organa. U periodu od aprila do novembra 2012. godine kontinuirano su održavali pitanje RSB u medijima, u svim aspektima koji spadaju pod njihovu nadležnost. Poseban akcenat stavljen je na pitanja koja se tiču prisluškivanja i praćenja komunikacija građana Srbije, usaglašenost postojećih zakona sa Ustavom, ali i ona koja se tiču bezbednosnih provera i zaštite podataka građana, kao i primedbi građana na sam sektor bezbednosti.

Aktivnosti Šabića i Jankovića bile su relativno dobro ispraćene u domaćim medijima, u smislu da je većina njihovih izjava, inicijativa i aktivnosti pronašla put do analiziranih medija. Tako za medijsko izveštavanje o aktivnostima Šabića i Jankovića koje se tiču RSB može da se kaže da u periodu trajanja izveštavanja obiluje različitim informacijama koje bi javnosti približile probleme trenutnog stanja sektora bezbednosti i potrebne reformske korake, osvrćući se na preporuke Ombudsmana i Poverenika.

Međutim, primećeno je da izveštavanje o određenim događajima proporcijalno znatno odskoče od ostalog izveštavanja, pa su se tako određene vesti našle u svim analiziranim medijima, dok su neke objavljene samo u pojedinim. Po prisutnosti u medijima konkretno odskoče vest o odluci Ustavnog suda koji je, na inicijativu Šabića i Jankovića, odredbu Zakona o vojnim službama bezbednosti (VOA i VBA) proglasio neustavnom³⁰. Uprkos tome što je ova vest otvorila vrata medijskom izveštavanju o borbi Šabića i Jankovića za reformisani sektor bezbednosti, njihove druge aktivnosti koje se tiču ostalih spornih zakona, kao što su Zakon o elektronskim komunikacijama³¹ i Zakon o tajnosti podataka³² nisu privukle toliku medijsku pažnju i praktično su zanemarene.

Drugi događaj koji je privukao posebnu pažnju medija je vest o konkretnoj saradnji između Bezbednosno-informativne agencije (BIA) i Šabića i Jankovića i dogovor o uvođenju „duplog ključa“ kada je u pitanju nadzor i pristup komunikacijama građana, koji treba da onemogući aktiviranje prisluškivanja bilo čijeg telefonskog broja sa samo jednog mesta. Ova vest je, kao i prethodna, bila objavljena u svim analiziranim medijima i ostala aktivna u javnosti tokom juna 2012. godine. Međutim, ovde je zapažen sličan trend kao i u medijskom izveštavanju o odluci Ustavnog suda o

³⁰ RTS, Prisluškivanje samo uz odluku suda, objavljeno 24.4.2012., dostupno na

<http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/Dru%C5%A1tvo/1089692/Prislu%C5%A1kivanje+samo+uz+odluku+suda.html>

Blic online, Ustavni sud: VBA nema pravo da prisluškuje, objavljeno 24.4.2012., dostupno na

<http://www.blic.rs/Vesti/Drustvo/318918/Ustavni-sud-VBA-nema-pravo-da-prisluškuje>

Kurir, Vojska ne sme da prisluškuje bez odluke suda!, objavljeno 24.4.2012., dostupno na <http://www.kurir-info.rs/vojska-ne-sme-da-prisluškuje-bez-odluke-suda-clanak-194172>

E-Novine, , Odbrana prava na privatnost, objavljeno 24.4.2012., dostupno na <http://www.e-novine.com/drustvo/63416-Odbrana-prava-privatnost.html>

Danas, JANKOVID: Ustavni sud odbranio privatnost, objavljeno 25.4.2012., dostupno na

http://www.danas.rs/danasrs/drustvo/jankovic_ustavni_sud_odbranio_privatnost.55.html?news_id=238910

NoviMagazin, Nema prisluškivanja bez odluke suda, objavljeno 25.4.2012., dostupno na <http://www.novimagazin.rs/vesti/nema-prisluškivanja-bez-odluke-suda>

³¹ B92, Šabid: Odredbe zakona sporne, objavljeno 10.6.2012., dostupno na

http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2010&mm=06&dd=10&nav_category=11&nav_id=437965

Politika, Šabid: Pojedine odredbe zakona sporne, objavljeno 11.6.2012., dostupno na <http://www.politika.rs/rubrike/vesti-dana/SHabic-Pojedine-odredbe-zakona-sporne.lt.html>

³² RTS, Preispitati Zakon o tajnosti podataka, objavljeno 22.10.2012., dostupno na

<http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/Dru%C5%A1tvo/1196808/Preispitati+Zakon+o+tajnosti+podataka.html>

Zakonu o službama bezbednosti. Naime, vest o saradnji BIA sa Šabićem i Jankovićem i uvočenju duplog ključa podigla je medijsku prašinu, dok su vesti o drugim vidovima saradnje između Šabića i Jankovića i službi bezbednosti, kao i o malim koracima u procesu RSB u Srbiji, ostale zanemarene. Tako su samo pojedini mediji, veoma selektivno, objavljivali vesti o dogovorima da će građani biti naknadno obavješteni ukoliko su u nekom periodu bili neovlašćeno prisluškivani³³, o činjenici da je i MUP podržao inicijativu Šabića i Jankovića predstavljenu u 14 predloga reformi koje se tiču pravnog uređenja sektora bezbednosti, zaštite uzbunjivača i presretanja komunikacija³⁴ i o saradnji Ustavnog suda sa Šabićem i Jankovićem u skladu s njihovim predlogom o reviziji Zakona o krivičnom postupku, za koji su Šabić i Janković još u vreme kada je donošen upozoravali da direktno krši Ustav Srbije³⁵.

³³ Danas, Građani de biti obavješteni o neovlašćenom nadzoru, objavljeno 5.6.2012., dostupno na http://www.danas.rs/danasrs/drustvo/gradjani_ce_biti_obavesteni_o_neovlasćenom_nadzoru.55.html?news_id=241671

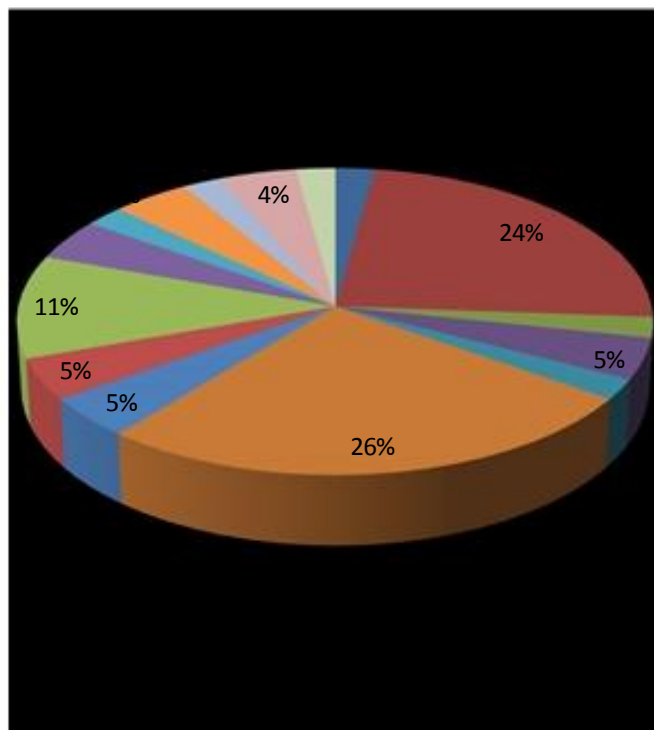
Blic online, Šabid: Građani de biti obavješteni o neovlašćenom nadzoru, objavljeno 6.6.2012., dostupno na <http://www.blic.rs/Vesti/Hronika/326998/Sabic-Gradjani-ce-bit-obavesteni-o-neovlasćenom-nadzoru>

³⁴ RTS, Stroži nadzor elektronskih komunikacija, objavljeno 7.7.2012., dostupno na <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/Dru%C5%A1tvo/1135478/Stro%C5%BEi+nadzor+elektronskih+komunikacija.html>

³⁵ Blic online, Tužioci hode da prisluškuju bez suda, objavljeno 24.9.2012., dostupno na <http://www.blic.rs/Vesti/Hronika/344116/Tuzioci-hoce-da-prisluškuju-bez-suda>

VestiOnline, Tužioci hode da prisluškuju bez suda, objavljeno 24.9.2012., dostupno na <http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/256685/Tuzioci-hoce-da-prisluškuju-bez-suda>

Medijsko izveštavanje o aktivnostima Šabića i Jankovića

- Šabid: Primedbe na MUP
- Neustavna odredba Zakona o vojnim službama bezbednosti
- Saradnja Ombudsmana i službi bezbednosti
- Korak napred u reformi: Građani će biti obavešteni o prisluškivanju
- Korak napred u reformi: Saradnja MUP-a sa Šabidem i Jankovidem; MUP podržao 14 predloga
- Korak napred u reformi: Saradnja BIA sa Jankovidem i Šabidem, "dupli ključ" i podrška 14 predloga
- Korak napred u reformi: Saradnja Ustavnog suda na predlogu revizije Zakona o krivičnom postupku
- Kritika Šabida i Jankovića Zakona o krivičnom postupku
- Kritika Šabida i Jankovića o pradenju komunikacija od strane službi bezbednosti i MUP-a
- Kritika Šabida i Jankovića Zakona o elektronskim komunikacijama
- Kritika Šabida i Jankovića Zakona o tajnosti podataka
- Kritika Šabida i Jankovića Kriminalističko-policijske akademije (KPA) na osnovu bezbednosnih provera
- Kritika EU o pradenju telekomunikacija od strane službi bezbednosti
- Broj prisluškivanih građana
- U toku priprema izmena Zakona o BIA

Prema tome, kako CEAS zaključuje, iako su mediji relativno dobro pratili aktivnosti Jankovića i Šabića koji su, u skladu s mogućnostima koja im njihova ovlašćenja dopuštaju, pritiskali za reformu određenih sfera sektora bezbednosti, prava medijsko-stručna rasprava - u kojoj bi šira javnost, putem medija, bila bolje upoznata sa trenutnom situacijom u, i odredbama o, sektoru bezbednosti, kao i o potrebnim daljim reformskim koracima - je izostala. Tokom analiziranog perioda, medijsko izveštavanje se uglavnom svelo na vesti i prenošenje izjava zvaničnika, dok su stručne analize stanja u sektoru bezbednosti i daljem procesu reformi - na bazi činjenica iznetih od strane Šabića i Jankovića, odluka Suda, ali i izjava drugih stručnjaka, kao što su Andreja Savić, bivši šef Državne bezbednosti i Aleksandar Dimitrijević, bivši šef Vojne kontraobaveštajne službe³⁶, pa čak i izjave Nebojše Rodića, trenutnog direktora BIA, nakon razgovora sa Šabićem i Jankovićem - izostale. Rezime liste 14 predloga Šabića i Jankovića, iako je mnogo puta spomenuta, objavljen je, i tako još jednom predstavljen javnosti putem medija, samo jednom u toku perioda

³⁶ Danas, Nema prisluškivanja bez sudskog naloga, objavljeno 25.4.2012., dostupno na http://www.danas.rs/danasrs/drustvo/nema_prisluškivanja_bez_sudskog_naloga_55.html?news_id=238965

izveštavanja³⁷. Činjenica da se i Evropska Unija osvrnula na izmene zakonodavstva o krivičnom postupku pojavila se jednom u analiziranim medijima i to u sklopu izveštavanja o predstavljanju stručne kritike Zakonika o krivičnom postupku, pretočene u knjigu „*Reforma u stilu: Jedan korak napred - dva koraka nazad*“³⁸. Čak se i direktna kritika, od strane Evropske Unije, dosadašnje prakse praćenja telekomunikacija od strane službi bezbednosti, u kojoj se zaključuje da ista „*nije u skladu sa propisima EU i da može dovesti do nesmetane zloupotrebe presretanja telefonske komunikacije*“ i u kojoj se izražava zabrinutost što „*srpske bezbednosne agencije imaju ovlašćenja i angažuju se redovno na sprovođenju specijalnih istražnih mera u krivičnim istragama i imaju ukupnu kontrolu nad provajderskim telefonskim centralama*“, pa su samim tim „*u poziciji totalne kontrole obaveštajnog proizvoda, zajedno sa krivičnim istragama*“, u analiziranim medijima pojavila samo jednom³⁹.

Rubrike posvećene intervjuima o naporima Šabića i Jankovića u cilju reformi su se u analiziranim medijima svele na svega 4% ukupnog izveštavanja tokom ovog perioda; i to, naglašavamo, na intervju sa samim Šabićem i Jankovićem o njihovim aktivnostima - inicijativama, predlozima i sastancima s drugim predstavnicima vlasti i službi bezbednosti⁴⁰. Tako se, uprkos naporima Šabića i Jankovića, broju iznetih činjenica i predloga i relativnoj medijskoj ispraćenosti pojedinih događaja, medijsko-stručna rasprava o reformi sektora bezbednosti u Srbiji u vidu analize podela u medijima samo površno i samo nekoliko puta⁴¹, pa je samim tim CEAS smatra nedovoljnom.

³⁷ Danas, Prihvaćeni predlozi za sprečavanje nezakonitog prisluškivanja građana, objavljeno 13.8.2012., dostupno na http://www.danas.rs/danasrs/drustvo/prihvaceni_predlozi_za_sprecavanje_nezakonitog_prisluškivanja_građana.55.html?news_id=24_5843

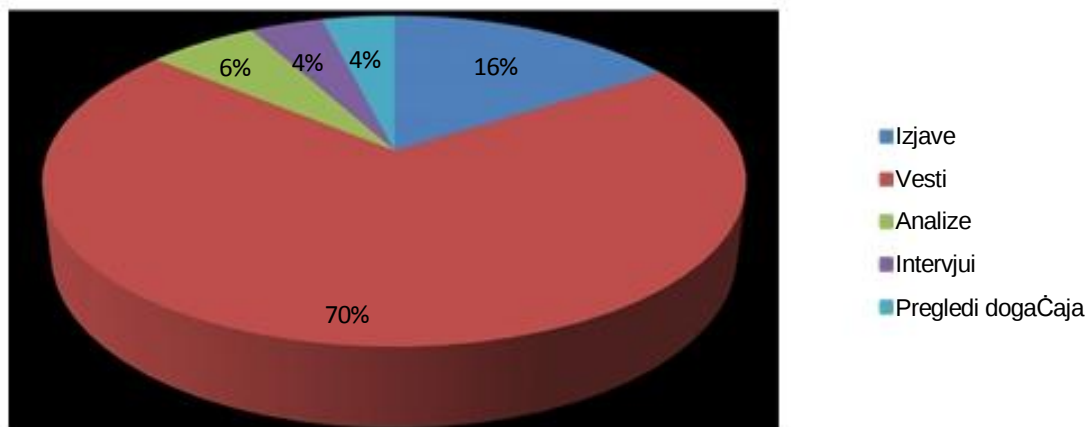
³⁸ Politika, Zakonik o krivičnom postupku na popravnom, objavljeno 24.6.2012., dostupno na <http://www.politika.rs/rubrike/Hronika/Zakonik-o-krivicnom-postupku-na-popravnom.lt.html>

³⁹ VestiOnline, BIA prisluškuje pola Srbije, objavljeno 26.7.2012., dostupno na <http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/153159/BJA-prisluškuje-pola-Srbije>

⁴⁰ Danas, Službe bezbednosti radile mimo Ustava, objavljeno 26.4.2012., dostupno na http://www.danas.rs/danasrs/drustvo/sluzbe_bezbednosti_radile_mimo_ustava.55.html?news_id=239051
VestiOnline, "Bubice za hiljade građana, objavljeno 4.6.2012., dostupno na <http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/229651/Bubice-za-hiljade-građana->

⁴¹ Danas, Nema prisluškivanja bez sudskog naloga, objavljeno 25.4.2012., dostupno na http://www.danas.rs/danasrs/drustvo/nema_prisluškivanja_bez_sudskog_naloga.55.html?news_id=238965
VestiOnline, "Bubice za hiljade građana, objavljeno 4.6.2012., dostupno na <http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/229651/Bubice-za-hiljade-građana->

Vrsta medijskog izveštavanja o aktivnostima Šabića i Jankovića

Ovakav nedostatak medijsko-stručne rasprave znači da je, uprkos naporima Jankovića i Šabića opisanim u ovom izveštaju, izostao pritisak medija na ostale institucije nadležne za sektor bezbednosti Republike Srbije, pa samim tim ni jedna od njihovih osnovnih uloga nije ispunjena. Ombudsman i Poverenik su više puta naglasili činjenicu da službe bezbednosti mogu da dovedu svoje aktivnosti u zakonske okvire, ali da ne mogu da sprovedu kompletnu reformu sebe samih i da je „*potrebna saradnja i angažovanje drugih ministarstava, odbrane, pravde i vlade i naravno, parlamenta*“⁴². Radi veće kontrole nad službama bezbednosti, ali i bolje zaštite privatnih podataka građana, Šabić i Janković predložili su i uspostavljanje nacionalnog centra iz kojeg bi službe imale tehničku mogućnost dobijanja dozvola za pristup podacima⁴³, ali je i ova inicijativa prošla relativno neopaženo u medijima. Tako su mediji propustili priliku da povedu stručnu raspravu o reformi sektora bezbednosti i trenutnom, alarmantnom stanju koje je isplivalo u javnost nedugo nakon što su Šabić i Janković još jednom apelovali, objavljujući podatke o broju prisluškivanih građana, na potrebu da se stane na put nekontrolisanom prisluškivanju kao metodu delovanja sektora bezbednosti⁴⁴.

⁴² Kurir, Nema više prisluškivanja građana, objavljeno 13.8.2012, dostupno na <http://www.kurir-info.rs/nema-vise-prisluškivanja-gradana-clanak-364412>

⁴³ VestiOnline, MUP ugrožava privatnost građana, objavljeno 6.7.2012, dostupno na <http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/237521/MUP-ugrozava-privatnost-gradana>

⁴⁴ B92, Prisluškuje se 400.000 ljudi dnevno, objavljeno 27.10.2012, dostupno na http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2012&mm=10&dd=27&nav_category=12&nav_id=655557
VestiOnline, Prisluškuje se 400.000 ljudi dnevno, objavljeno 28.10.2012, dostupno na <http://www.vesti-online.com/Vesti/Hronika/265213/Prisluškuje-se-400000-ljudi-dnevno>

Zabrana Parade ponosa u Beogradu

Šetnja ponosa, kao deo manifestacije Nedelja ponosa, početkom oktobra u Beogradu, kojoj su ciljevi bili ukazivanje javnosti na položaj - i zahtev za ravnopravnost - pripadnika LGBT populacije u Srbiji, zabranjena je, a odluka MUP-a pravdana bezbednosnim rizicima. S tim u vezi, na sajtu „*Peščanik*“ objavljen je izuzetan tekst Filipa Ejdusa gde autor pokušava da otkloni terminološku zbrku stvaranu u medijima nedeljama pre formalne zabrane, gde je javnost navođena da pogrešno sagleda okolnosti kojima je kasnije pravdana zabrana. Naime, autor ističe da ne treba govoriti o „*bezbednosnim rizicima*“, već o „*bezbednosnim pretnjama*“. Distinkcija je bitna jer su „*rizici*“ najčešće prirodni (zemljotresi, poplave, itd) i postoje nezavisno od ljudske volje. U slučaju najave nasilničkih grupa da će izazvati nered tokom Parade ponosa i napasti učesnike skupa i policiju, radi se zapravo o „*bezbednosnim pretnjama*“. Stoga država ne može prenebregnuti svoju odgovornost da kao provajder bezbednosti otkloni te pretnje i obezbedi nesmetano korišćenje ljudskih prava, uključujući pravo na mirno javno okupljanje učesnika Parade ponosa⁴⁵.

Tokom Nedelje ponosa, direktorka CEAS-a Jelena Milić je učestvovala u radu okruglog stola u Medija centru. Ona je, pošavši od ustanovljene distinkcije bezbednosnih „rizika“ i „pretnji“, zaključila da „...*ako država zabrani Paradu ponosa, to znači da je ili izgubila monopol sile i postala slaba država, ili je u pitanju njena vrlo dobra saradnja sa paravojnim i parapolicijskim formacijama koje prete nasiljem i zastrašuju javnost*“. Uopšte, CEAS je u svim svojim reakcijama⁴⁶ na dešavanja oko Parade ponosa isticao da grupe čije su pretnje bile povod za zabranu Šetnje ponosa treba posmatrati kao paravojne odnosno parapolicijske formacije, čak i kad njihovi pripadnici ne nose oružje. Naime, te grupe su organizovane po principu subordinacije, one imaju lanac komandovanja, koriste sredstva veze nedostupna običnim građanima i poseduju relevantne informacije. U izjavama državnih funkcionera, na primer Aleksandra Vučića i Ivice Dačića, onda kada govore o „bezbednosnim rizicima“, nedopustivo se depersonalizuju bezbednosne pretnje od strane tih formacija i tako zamagljuje suština problema. O ovom okruglom stolu je izvestio Blic⁴⁷, a tokom prvih dana oktobra o problemima oko Parade ponosa bilo je vesti i u Novostima, Danasu⁴⁸, B92⁴⁹ i nizu drugih medija⁵⁰. Naročito je Novimagazin dosta detaljno preneo stavove i ocene kako državnih funkcionera tako i organizacija civilnog društva. Preneta je i ocena CEAS-a da „*deo odgovornosti za ovakvo stanje u Srbiji snosi i Zapadna međunarodna zajednica koja nema koherentan pristup podrške demokratizaciji Srbije, a pogotovu ne podržci reformi sektora bezbednosti*“⁵¹.

⁴⁵ Peščanik, Ejduš: Bezbednosni rizik i Parada ponosa, objavljeno 21.9.2012, dostupno na <http://pescanik.net/2012/09/bezbednosni-rizik-i-parada-ponosa/>

⁴⁶ CEAS, Serbia between four walls, objavljeno 5.10.2012, dostupno na <http://ceas-serbia.org/root/index.php/sr/ceas-u-medijima/414-5-10-2012-serbia-between-four-walls>

⁴⁷ Blic online, Jelena Milić: Prajdu prete paravojne formacije sa komandnim lancem, a ne huligani, objavljeno 3.10.2012, dostupno na <http://www.blic.rs/Vesti/Drustvo/345872/Jelena-Milic-Prajdu-prete-paravojne-formacije-sa-komandnim-lancem-a-ne-huligani>

⁴⁸ Danas, Parade de biti ali između četiri zida, objavljeno 4.10.2012., dostupno na http://www.danas.rs/danasrs/drustvo/parade_ce_biti_ali_izmedju_cetiri_zida.55.html?news_id=248749

⁴⁹ B92, Otkazivanje Prajda = Slabost države, objavljeno 2.10.2012., dostupno na http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2012&mm=10&dd=02&nav_category=12&nav_id=648008

⁵⁰ VestiOnline, Ako država ne zaštiti gejeve, onda je slaba, objavljeno 2.10.2012., dostupno na <http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/258539/Prijatelji-Parade-Ako-drzava-ne-zastiti-gejeve-onda-je-slaba>

⁵¹ NoviMagazin, Parada zabranjena, Dačić to vidi kao pobjedu a ne kao poraz, objavljeno 3.10.2012., dostupno na <http://www.novimagazin.rs/vesti/dacic-zabranio-paradu-ponosa>

Afera „kontra-Votergejt“

Centar za evroatlantske studije je tokom analize izveštavanja medija o sektoru bezbednosti generalno, i procesu reformi u sektoru specifično, u sklopu svojih redovnih aktivnosti kao i u pripremi izveštaja primetio trend da se termin reforma sektora bezbednosti retko, ako i uopšte, spominje, i da je najviše pažnje na trenutno stanje u sektoru bezbednosti skrenula afera „*prisluskiivanje*“, „*Srpski Votergejt*“, kako je većina medija klasifikovala ovaj događaj, odnosno „*kontra-Votergejt*“ kako ju je nazvao CEAS. Dakle, tek onda kada je sektor bezbednosti i njegova neorganizovanost i nekontrolisanost pogodila državni vrh, ideja o potrebi za reformom se našla u izjavama državnog vrha, pa tako našla put i do izveštavanja medija. No, i taj trend trajao je vrlo kratko - do iduće afere.

Kao što je već napomenuto, predsednik Srbije se povodom stanja u sektoru bezbednosti oglasio tek kada je ono lično dotaklo njega i ministra odbrane, koordinatora rada svih službi bezbednosti i prvog potpredsednika Vlade Srbije, Aleksandra Vučića. Gostujući u emisiji Svedok na RTS-u⁵², predsednik Srbije Tomislav Nikolić je izjavio: „*Mi smo tu upali u 'zmijsko gnezdo', među ljude koji koriste visoke funkcije u mnogim službama da gospodare životima, među ljude koji su se drznuli da prisluskuju najpre mene, pa onda i Aleksandra Vučića. To će morati da se istraži do kraja. Tako u Srbiji ne može da se živi*“. Ova vest sutradan je odjeknula u svim medijima, uz izjave Aleksandra Vučića, koji je potvrdio Nikolićevu tvrdnju od prethodnog dana⁵³, najavljujući opsežnu istragu i promene. Informacije o mreži prisluskiivanja Vučić je dobio od Bezbednosno-informativne agencije (BIA), koja ga je obavestila da je tri dana ranije deo Ministarstva unutrašnjih poslova izdao nalog za praćenje njegovog i Nikolićevog telefona, navodno po zahtevu „*interesnih grupa uz pomoć nekoga iz vrha policije*“⁵⁴. Vest o prisluskiivanju predsednika Srbije i prvog potpredsednika Vlade Srbije našla se u svim medijima, po prvi put stavljajući stanje u sektoru bezbednosti u Srbiji na naslovne strane i u glavne vesti domaćih medija⁵⁵.

⁵² RTS, Svedok: Tomislav Nikolić, objavljeno 31.10.2012., dostupno na

<http://www.rts.rs/page/tv/ci/story/17/%D0%A0%D0%A2%D0%A1+1/1201310/%D0%A1%D0%B2%D0%B5%D0%B4%D0%BE%D0%BA%3A+%D0%A2%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D1%81%D0%BB%D0%B0%D0%B2+%D0%9D%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D1%9B.html>

⁵³ RTS, Srpski Votergejt, objavljeno 1.11.2012, dostupno na

<http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/9/Politika/1203684/Srpski+Votergejt.html>

⁵⁴ Blic online, Dačić: Prisluskiivanje Vučića i Nikolića nema nikakve veze sa mnom, policija nije znala čiji su telefoni, objavljeno 2.11.2012., dostupno na <http://www.blic.rs/Vesti/Politika/350990/Dacic-Prisluskiivanje-Vucica-i-Nikolice-nema-nikakve-veze-sa-mnom-policija-nije-znala-ciji-su-telefoni>

⁵⁵ RTS, Srpski Votergejt, objavljeno 1.11.2012., dostupno na

<http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/9/Politika/1203684/Srpski+Votergejt.html> VestiOnline, Ko prisluskuje Nikolića i Vučića?, objavljeno 1.11.2012, dostupno na <http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/266492/Ko-prisluskuje-Nikolice-i-Vucica> Politika, RTS: Nikolić se prisluskuje duže vreme, objavljeno 1.11.2012., dostupno na <http://www.politika.rs/rubrike/Hronika/RTS-Nikolic-se-prisluskuje-duze-vreme.lt.html> Blic online, Dačić: Prisluskiivanje Vučića i Nikolića nema nikakve veze sa mnom, policija nije znala čiji su telefoni, objavljeno 2.11.2012., dostupno na <http://www.blic.rs/Vesti/Politika/350990/Dacic-Prisluskiivanje-Vucica-i-Nikolice-nema-nikakve-veze-sa-mnom-policija-nije-znala-ciji-su-telefoni> B92, Vučić: Nikolića i mene prisluskuju, objavljeno 2.11.2012., dostupno na http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2012&mm=11&dd=02&nav_category=11&nav_id=656936

CEAS je meću prvima iz nevladinog sektora reagovao na vest, izdajući saopštenje za javnost povodom neustavnog praćenja komunikacije dela državnog vrha, pod naslovom „U zmijskom gnezdu“, ističući da su okolnosti oko činjenice da je Uprava kriminalističke policije MUP-a Srbije, protivustavno, par dana ranije naložila praćenje listinga razgovora potpredsednika Vlade Aleksandra Vučića i predsednika Srbije Tomislava Nikolića, kao i način na koji su javnosti predstavljene, konačna potvrda alarmantnog stanja izazvanog odsustvom demokratskog nadzora nad sektorom bezbednosti u Srbiji, na koje CEAS godinama upozorava domaću i mećunarodnu javnost⁵⁶. Ovo saopštenje CEAS-a prenele su i neke dnevne novine, meću prvima Kurir⁵⁷, dok je Danas, u svojoj rubrici „Lični stav“, preneo analizu Jelene Milić, direktorke CEAS-a, o tome šta ova afera pokazuje, a na šta se, na žalost, očekivana medijsko-stručna rasprava svodi - „mahom više na to ko radi za koga i zašto baš sada, nego na suštinu problema - na protivustavnost dela“⁵⁸.

Dakle, prema nalazima CEAS-a, čak ni ovaj dogaćaj, koji je na ovako direktan način predstavljen širokoj javnosti ponudio savršenu platformu za otvaranje rasprave, nije doveo do šire analize konkretnog stanja u sektoru bezbednosti, niti je doveo do predloga i poziva na dalje reforme u smeru ka većoj demokratizaciji i civilnoj kontroli nad sektorom. Naprotiv, izveštavanje medija se u ovom periodu svelo uglavnom na prenošenje izjava i korišćenje istih za pisanje dnevnih vesti; najave Vučića i Dačića o smenama i promenama u sektoru bezbednosti, konkretno u službama MUP i BIA; i hronologije afere, onda kada je već prošlo neko vreme otkad je obelodanjena udarna vest da su zatraženi listinzi poziva Nikolića i Vučića. Iako su mediji pokušali da javnosti približe način funkcionisanja službi bezbednosti, posebno kada je u pitanju nadzor⁵⁹, čak ih ni direktno isticanje sistemskih grešaka, nedoslednosti i očiglednih kršenja nadležnosti odrećenih službi⁶⁰ nije navelo da otvore širu raspravu o stanju u sektoru bezbednosti ili konkretnim i korenitim reformama koje bi trebalo sprovesti. Samim tim, činjenicu da je deo MUP-a delovao protivustavno potpuno su marginalizovali sami „objekti“ praćenja - Vučić i Nikolić⁶¹, dok je srž problema - nezakonitost rada odrećenih institucija sektora bezbednosti i neusklaćenost zakona, to jest odsustvo demokratskog nadzora nad njima - potpuno zanemarena.

⁵⁶ CEAS, U zmijskom gnezdu - Povodom neustavnog praćenja komunikacije dela državnog vrha RS, objavljeno 2.11.2012., dostupno na <http://ceas-serbia.org/root/index.php/sr/saopstenja/488-u-zmajevom-gnezdu>

⁵⁷ Kurir, Prisluskivanje Srbije u odsustvu demokratske kontrole, objavljeno 2.11.2012., dostupno na <http://www.kurir-info.rs/prisluskivanje-srbije-u-odsustvu-demokratske-kontrole-clanak-491551>

⁵⁸ Danas, U zmijskom gnezdu, objavljeno 6.11.2012., dostupno na http://www.danas.rs/danasrs/dijalog/u_zmijskom_gnezdu.46.html?news_id=250610

⁵⁹ VestiOnline, Ko prisluskuje Tomu i Vučića?, objavljeno 4.11.2012., dostupno na <http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/266759/Ko-prisluskuje-Tomu-i-Vucica> RTS, Kovač: Zloupotrebe se lako otkrivaju, objavljeno 12.11.2012., dostupno na <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/9/Politika/1209728/Kova%C4%8D%3A+Zloupotrebe+se+lako+otkrivaju.html> Kurir, Direktor VBA o prisluskivanju: Zloupotrebe se brzo otkrivaju, objavljeno 12.11.2012., dostupno na <http://www.kurir-info.rs/direktor-vba-o-prisluskivanju-zloupotrebe-se-brzo-otkrivaju-clanak-505936>

⁶⁰ RTS, Šabid: Prisluskivanje protivustavno, objavljeno 27.11.2012., dostupno na <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/Dru%C5%A1tvo/1218854/%C5%A0abi%C4%87%3A+Prislu%C5%A1kivanje+protivustavno.html> Blic online, Službe bezbednosti u Srbiji čak 272.000 puta pristupile snimcima jednog mobilnog operatera, objavljeno 27.11.2012., dostupno na <http://www.blic.rs/Vesti/Drustvo/355176/Sluzbe-bezbednosti-u-Srbiji-cak-272000-puta-pristupile-snimcima-jednog-mobilnog-operatera> Kurir, Prisluskivali nas zakonito, ali protivno Ustavu, objavljeno 27.11.2012., dostupno na <http://www.kurir-info.rs/prisluskivali-nas-zakonito-ali-protivno-ustavu-clanak-530723>

⁶¹ Danas, U zmijskom gnezdu, objavljeno 6.11.2012., dostupno na http://www.danas.rs/danasrs/dijalog/u_zmijskom_gnezdu.46.html?news_id=250610

Zabrinjavajuća je i činjenica da je, tokom afere, premijer i ministar unutrašnjih poslova Ivica Dačić više puta izjavio da afera nema nikakve veze ni sa njim ni sa Ministarstvom⁶², uprkos navodima da je nalog za praćenje komunikacija Nikolića i Vučića došao iz dela Ministarstva. Prenoseći ovu izjavu mediji se nisu pozabavili pitanjem s kim onda cela afera ima veze, ko je nadležan i ko bi trebalo da snosi posledice. Iznoseći stav CEAS-a u dnevnim novinama Danas, Jelena Milić je zaključila da je činjenica da predsednik Vlade i ministar unutrašnjih poslova Ivica Dačić smatra da ovaj skandal nema nikakve veze s njim, u najmanju ruku poražavajuća. U ovom izveštaju zaključujemo i da je poražavajuća činjenica da su mediji propustili priliku da na osnovu ovako otvorenih i nelogičnih izjava, i zaključaka da Dačić pokušava da „opere ruke“ od cele afere, pokrenu šire pitanje odgovornosti i nadležnosti u sektoru bezbednosti, dokle su reforme u tom polju stigle i koji su dalji koraci neophodni u tom procesu, kako bi se stanje promenilo i poboljšalo i kako bi se ovakvi i slični skandali, koji dokazuju opštu dezorganizaciju u sektoru bezbednosti, u budućnosti sprečili.

CEAS ipak ocenjuje kao pozitivnu činjenicu da se tokom afere više aktera - iz različitih sfera koje igraju različite uloge u sektoru bezbednosti i njegovoj reformi - javno oglasilo konstatacijom da je izvesno da su reforme potrebne. Tako je predsednik skupštinskog Odbora za odbranu i unutrašnje poslove Dušan Bajatović izjavio da „*afera prisluškivanja državnih funkcionera pokazuje da su potrebne izmene zakona u toj oblasti radi boljeg preciziranja ko, na koji način i u kojim situacijama može da se bavi tim poslom*“⁶³. Slično zapažanje izrazio je i Momir Stojanović, bivši direktor Vojnobezbednosne agencije (VBA) i sadašnji član skupštinskog Odbora za odbranu i unutrašnje poslove, ističući da afera dokazuje alarmantno stanje u sektoru bezbednosti i pozivajući na korenite promene u MUP-u⁶⁴, konstatujući da ta korenita „*reforma [celokupnog] ministarstva - organizaciona, kadrovska i edukativna, još nije ni započela*“⁶⁵. Premijer i ministar unutrašnjih poslova Republike Srbije Ivica Dačić u nekoliko navrata je najavljivao promene u MUP-u, ali više u funkciji „*uvođenja reda u*

⁶² Blic online, Dačić: Prisluškivanje Vučića i Nikolića nema nikakve veze sa mnom, policija nije znala čiji su telefoni, objavljeno 2.11.2012., dostupno na <http://www.blic.rs/Vesti/Politika/350990/Dacic-Prisluskivanje-Vucica-i-Nikolice-nema-nikakve-veze-sa-mnom-policija-nije-znala-ciji-su-telefoni>

e-Novine, Dačić pere ruke od prisluškivanja, objavljeno 2.11.2012., dostupno na <http://www.e-novine.com/srbija/vesti/73812-Dai-pere-ruke-prislukivanja.html>

Politika, Ko prisluškuje državni vrh?, objavljeno 2.11.2012., dostupno na <http://www.politika.rs/rubrike/tema-dana/Ko-prisluskuje-drzavni-vrh.lt.html>

B92, Dačić: Smene zbog prisluškivanja, objavljeno 3.11.2012., dostupno na http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2012&mm=11&dd=03&nav_category=11&nav_id=657304

⁶³ RTS, Bajatović: Sačekati informacije iz MUP-a, objavljeno 5.11.2012., dostupno na <http://www.rts.rs/page/stories/ci/story/1/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0/1205526/%D0%91%D0%B0%D1%98%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%9B%3A+%D0%A1%D0%B0%D1%87%D0%B5%D0%BA%D0%B0%D1%82%D0%B8+%D0%B8%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%98%D0%B5+%D0%B8%D0%B7+%D0%9C%D0%A3%D0%9F-%D0%B0.html>

⁶⁴ RTS, Stojanović traži korenite promene u MUP-u, objavljeno 5.11.2012., dostupno na <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/9/Politika/1205412/Stojanovi%C4%87+tra%C5%BEi+korenite+promene+u+MUP-u.html>

⁶⁵ NoviMagazin, Alarmantno stanje u sektoru bezbednosti, objavljeno 5.11.2012., dostupno na <http://www.novimagazin.rs/vesti/alarmanтно-stanje-u-sektoru-bezbednosti>

*policiji*⁶⁶, u vidu smena i zabrana komunikacije službenika sa medijima, a manje u vidu nekakvih reformskih koraka. Nekoliko dana kasnije oglasio se i Aleksandar Vučić, izjavom da će problem nedostatka regulative u sektoru bezbednosti, specifično odseku MUP-a i BIA, morati da bude sprečen ubuduće, „*kako izmenama Zakona o krivičnom postupku, tako i izmenama nekih drugih zakonskih i podzakonskih akata*“⁶⁷.

Prema dosadašnjem praćenju izveštavanja medija o reformi sektora bezbednosti, CEAS konstatuje da je ovo prvi put da se neko iz vrha vlasti direktno obratio javnosti s idejom da se sektor bezbednosti mora reformisati. Međutim, ovakve izjave su ostale bez konkretnih činjenica koje bi specifično ukazale na to šta treba reformisati, kao i bez konkretnih predloga kako to treba učiniti. Spomenute najave i pozivi na reforme ostali su neodređeni, pa je samim tim i medijsko izveštavanje bilo usmereno na druge vesti povezane s aferom, poput izjava Dačića i Vučića, i čelnika službi bezbednosti, a manje na analize ili javne rasprave usmerene konkretno na spomenutu potrebu za RSB. Osim toga, medijska rasprava oko afere svela se i na raspravu oko podele nadležnosti nad službama bezbednosti. Ovakvo zapažanje prisutno je među određenim analitičarima, a takav stav među prvima je javno izneo CEAS, već u svom saopštenju povodom afere, objavljenom odmah nakon što su vesti o aferi iznete u javnost, zaključujući da „*dodatno zabrinjava što se iz Srpske napredne stranke s ponosom ističe 'lojalnost' novoizabranog rukovodstva BIA u ovom slučaju, imajući u vidu da njen rad koordinira aktuelni ministar odbrane, čime je potvrđena namera limitiranja njene autonomije i uspostavljanja pune partijske umesto demokratske kontrole nad njenim radom*“⁶⁸.

O tome da se trenutno ne zna šta su čije nadležnosti u službama bezbednosti, među prvima je tokom afere javno govorio zamenik predsednika Liberalno demokratske partije i nekadašnji zamenik ministra policije, Nenad Milić, u emisiji „Kažiprst“ na TV B92⁶⁹. Milić je ukazao i na problem nedostatka političke volje da se postojeći zakon koji reguliše službe bezbednosti zapravo i sprovede, što rezultira činjenicom da čak ni potencijalno održavanje sastanka Odbora za odbranu i unutrašnje poslove i Odbora za kontrolu službi bezbednosti, koji je njegova stranka zatražila odmah nakon objavljivanja prvih vesti da su listinzi Predsednika i ministra odbrane zatraženi, ne bi donelo konkretne zaključke, jer doneti zakon nije ispraćen Pravilnikom potrebnim za utvrđivanje daljeg procesa postupanja⁷⁰. Tako, prema Milićevim rečima, cela afera deluje kao politička borba za prevlast nad službama unutar sektora bezbednosti.

⁶⁶ Blic online, Dačić: Predstavnici MUP-a i policije da ne daju izjave bez mog odobrenja, objavljeno 8.11.2012., dostupno na <http://www.blic.rs/Vesti/Politika/352085/Dacic-Predstavnici-MUPa-i-policije-da-ne-daju-izjave-bez-mog-odobrenja> RTS, Dačić: Tako više nede modi, objavljeno 8.11.2012., dostupno na <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/9/Politika/1207974/Da%C4%8Di%C4%87%3A+Tako+vi%C5%A1e+ne%C4%87e+mo%C4%87i+ht ml>

⁶⁷ VestiOnline, Vučić smenjuje šefove policije, objavljeno 12.11.2012., dostupno na <http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/268760/Vucic-smenjuje-sefove-policije>

⁶⁸ CEAS, U zmijskom gnezdu - Povodom neustavnog prađenja komunikacije dela državnog vrha RS, objavljeno 2.11.2012., dostupno na <http://ceas-serbia.org/root/index.php/sr/saopštenja/488-u-zmajevom-gnezdu>

⁶⁹ B92, Kažiprst - 06.11.2012., objavljeno 6.11.2012., dostupno na http://www.b92.net/video/videos.php?nav_category=900&yyyy=2012&mm=11&dd=06&nav_id=658017

⁷⁰ CEAS, Nenad Milić u emisiji Jedan na jedan, objavljeno 12.11.2012., dostupno na <http://ceas-serbia.org/root/index.php/sr/home-sr/93-preuzeto/529-nenad-milic-u-emisiji-jedan-na-jedan>

Sličan zaključak izneo je i profesor Pravnog fakulteta Union Bogoljub Milosavljević⁷¹, kao i Predrag Petrović iz Beogradskog centra za bezbednosnu politiku⁷², ističući da je „*afera u vezi sa prisluškivanjem predsednika Srbije Tomislava Nikolića i potpredsednika Vlade Aleksandra Vučića pre svega borba za uticaj i za smenjivanje nekih ljudi u policiji*“.

Ipak, uprkos započetoj javnoj raspravi o problemima u sektoru bezbednosti u Srbiji, jedini konkretan predlog reformskih koraka, objavljen u već spomenutih 14 predloga Jankovića i Šabića Vladi Srbije, iznetih četiri meseca pre afere, zaživeo je tokom perioda trajanja afere „kontra-Votergejt“ samo četiri puta u medijima analiziranim u ovom delu izveštaja⁷³. Zapaženo je i to da se mediji nisu samostalno osvrtni na predloge Jankovića i Šabića, niti je u medijima medijsko-stručna rasprava pomerena u smeru oblikovanja bilo kakve druge liste konkretnih predloga za RSB kako da se postojeći problemi, obelodanjeni aferom, prevaziđu. Naprotiv, na postojeću listu konkretnih predloga Šabić i Janković su sami morali da podsećaju prilikom izjava ili intervjua, ujedno upozoravajući da odgovornost za RSB leži na vlasti kao celini, a ne samo na službama bezbednosti. Dakle, iako je u medijima i široj javnosti izjavama različitih političkih aktera delimično stvoren konsenzus o potrebi reformisanja, konkretni predlozi kako bi takvom procesu trebalo pristupiti, kao i predlozi koje agencije i službe i na koji način treba reformisati, su izostali.

Prema tome, u ovde analiziranom medijskom izveštavanju CEAS ističe nedostatak prisutnosti stručnih analiza i javnih rasprava o RSB, iako je to jedna od glavnih tema koja direktno proističe iz afere „kontra-Votergejt“. Naprotiv, kao što je već spomenuto, medijsko izveštavanje se svelo na vesti i na prenošenje izjava državnika, sa ponekom analizom i osvrtom na trenutno stanje u sektoru bezbednosti kao i na to šta ova afere donosi u tom pogledu, u smislu isticanja nedostatka kontrole nad sektorom bezbednosti i borbe za političku prevlast nad službama. Ovakvi sadržaji su uglavnom bili zastupljeni u zasebnim rubrikama dnevnih novina, poput listova Danas⁷⁴ i Politika⁷⁵, kao i u nedeljnicima kao što je Vreme⁷⁶.

⁷¹ Politika, Pozadina prisluškivanja državnih funkcionera, objavljeno 6.11.2012., dostupno na <http://www.politika.rs/rubrike/tema-dana/Pozadina-prisluškivanja-drzavnih-funkcionera.lt.html>

⁷² Blic online, Predrag Petrović: Afera sa prisluškivanjem je borba za uticaj u policiji, objavljeno 13.11.2012., dostupno na <http://www.blic.rs/Vesti/Politika/352883/Predrag-Petrovic-Afera-sa-prisluškivanjem-je-borba-za-uticaj-u-policiji>

⁷³ Politika, Kako da se kontroliše „prisluškivanje“, objavljeno 6.11.2012., dostupno na <http://www.politika.rs/rubrike/tema-dana/Kako-da-se-kontroliše-prisluškivanje.lt.html>

Blic online, Šabid i Janković poručuju vlasti: Primenite mere i smanjite zloupotrebe u prisluškivanju, objavljeno 14.11.2012., dostupno na

<http://www.blic.rs/Vesti/Politika/353020/Sabic-i-Jankovic-porucuju-vlasti-Primenite-mere-i-smanjite-zloupotrebe-u-prisluškivanju>

NoviMagazin, Šabid: Vlast odgovorna za prisluškivanje (VIDEO), objavljeno 14.11.2012., dostupno na

<http://www.novimagazin.rs/vesti/sabic-vlast-odgovorna-za-prisluškivanje-video-B92>, Nisu krive samo službe i policija, objavljeno 21.11.2012., dostupno na http://www.b92.net/info/intervju/index.php?yyyy=2012&nav_id=662145

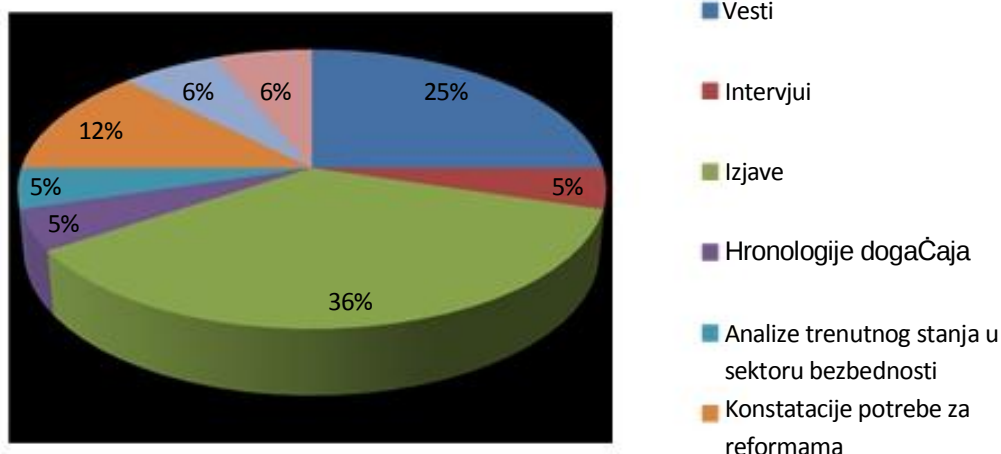
⁷⁴ Danas, U zmijskom gnezdu, objavljeno 6.11.2012., dostupno na http://www.danas.rs/danasrs/dijalog/u_zmijskom_gnezdu.46.html?news_id=250610

⁷⁵ Politika, Pozadina prisluškivanja državnih funkcionera, objavljeno 6.11.2012., dostupno na <http://www.politika.rs/rubrike/tema-dana/Pozadina-prisluškivanja-drzavnih-funkcionera.lt.html>

⁷⁶ Vreme, Izlistavanje listinga, objavljeno 8.11.2012., dostupno na <http://www.vreme.rs/cms/view.php?id=1081678>

Vreme, Let iznad zmijskog gnezda, objavljeno 8.11.2012., dostupno na <http://www.vreme.rs/cms/view.php?id=1081664>

Vrsta izveštavanja domaćih medija o sektoru bezbednosti tokom afere "kontra-Votergejt"

Izostao je i pritisak stranih medija, gde većina njih nije ni izveštavala o aferi, dok su oni koji jesu, izveštavanje sveli na prenošenje glavnih vesti, hronoloških pregleda događaja i izjava koje se tiču afere. CEAS je sadržaje o prisluškivanju našao na veoma malom broju stranih medija - Rojtersu⁷⁷ (Reuters), Al Džaziri Balkans⁷⁸ (Al Jazeera Balkans), Radiju Slobodna Evropa⁷⁹ (Radio Free Europe), Balkan Insajtu⁸⁰ (Balkan Insight), RT-u⁸¹ i Glasu Rusije⁸² - u vidu jednog do dva kratka članka. Izuzetak je Al Džazira Balkans koja je, kao regionalna stanica, relativno dobro pratila aferu, s uključenjima Bože Prelevića i Meha Omerovića u vidu intervjua, koji su, mečutim, opet dali samo pregled događaja i usko se koncentrisali na samu aferu, ali ne i na pozadinske probleme u sektoru bezbednosti koji su do afere doveli. Prema tome, čak se ni strani mediji, ruku odrešenih ovakvim skandalom, nisu osvrnuli na glavne uzroke u sektoru bezbednosti koji su omogućili da dođe do afere „kontra-Votergejt“, pa su samim tim i u slučaju stranih medija izostali sadržaji koji bi se ozbiljnije dotakli teme RSB.

⁷⁷ Reuters, Serbian defense minister accuses police of tapping his phone, objavljeno 2.11.2012., dostupno na <http://www.reuters.com/article/2012/11/02/us-serbia-eavesdropping-idUSBRE8A11A20121102>

⁷⁸ Al Jazeera Balkans, Srbija: Građani se sve više prisluškuju, objavljeno 2.6.2012., dostupno na <http://balkans.aljazeera.net/makale/srbija-gradani-se-sve-vise-prisluškuju> Al Jazeera Balkans, Polemika u Srbiji o šefu BIA-e, objavljeno 29.7.2012., dostupno na <http://balkans.aljazeera.net/makale/polemika-u-srbiji-o-sefu-bia-e> Al Jazeera Balkans, Srbija: Milion nezakonito prisluškivanih, objavljeno 14.8.2012., dostupno na <http://balkans.aljazeera.net/makale/srbija-milion-nezakonito-prisluškivanih> Al Jazeera Balkans, Boža Prelević o aferi prisluškivanja u Srbiji (VIDEO), objavljeno 2.11.2012., dostupno na <http://balkans.aljazeera.net/video/boza-prelevic-o-aferi-prisluškivanja-u-srbiji> Al Jazeera Balkans, Nikolić i Vučić prisluškivani, objavljeno 2.11.2012., dostupno na <http://balkans.aljazeera.net/video/nikolic-i-vucic-prisluškivani> Al Jazeera Balkans, Serbia rocked by phone-tapping scandal, objavljeno 3.11.2012., dostupno na <http://www.aljazeera.com/news/europe/2012/11/2012112204029561122.html> Al Jazeera Balkans, Hapšenje vrha policije ako se dokaže krivica, objavljeno 3.11.2012., dostupno na <http://balkans.aljazeera.net/tekstovi/hapsenje-vrha-policije-ako-se-dokaze-krivica> Al Jazeera Balkans, Meho Omerović: Skandal ne smije ostati nedovršen (VIDEO), objavljeno 3.11.2012., dostupno na <http://balkans.aljazeera.net/video/meho-omerovic-skandal-ne-smije-ostati-nedovrsen> Al Jazeera Balkans, Dačić kritikuje bezbednosne službe, objavljeno 10.11.2012., dostupno na <http://balkans.aljazeera.net/tekstovi/dacic-kritikuje-bezbjednosne-sluzbe>

⁷⁹ Radio Free Europe, Serbian PM: Officials Wiretapping 'Unacceptable', objavljeno 2.11.2012., dostupno na <http://www.rferl.org/content/serbian-prime-minister-officials-wiretapping-unacceptable/24758978.html>

⁸⁰ Balkan Insight, Serbia Police Launch Probe Into Wiretapping, objavljeno 5.11.2012., dostupno na <http://www.balkaninsight.com/en/article/serbia-police-launch-probe-into-wiretapping>

⁸¹ RT, Ministers dig in over 'Serb Watergate' wiretap of president, objavljeno 4.11.2012., dostupno na <http://rt.com/news/phone-tapping-serbian-president-937/>

⁸² Glas Rusije, Vlasti Srbije <<na vezi>>, objavljeno 8.11.2012., dostupno na http://serbian.ru/rv/2012_11_08/93972475/

Medijsko praćenje slučajeva Topčider, Leskovac i RTS

CEAS smatra da je medijsko praćenje slučajeva Topčider i Leskovac, u kojima su pod još nerazjašnjenim okolnostima u periodu 2004-2005. godine tokom služenja redovnog vojnog roka nasilnim smrtnim umrla petorica vojnika u kasarnama u Beogradu i Leskovcu, pod još uvek nerazjašnjenim okolnostima, te slučaja RTS, pogibije šesnaest radnika RTS tokom NATO bombardovanja, za čiju smrt je do sada pravosnažno osuđena samo jedna osoba, Dragoljub Milanović, jedan od najjačih dokaza sramnog izveštavanja o stanju u sektoru bezbednosti, a verovatno i uticaja koji pojedini delovi sektora imaju na medije u Srbiji. CEAS je jedina organizacija koja ove slučajeve tretira grupno zbog niza zajedničkih karakteristika, meću kojima su uloga vojske i sve osnovanija sumnja da su ubijeni žrtvovani ili kao neprijatni svedoci ili u medijsko ratnoj propagandi.

Od 2009. godine kada je CEAS objavio svoj izveštaj „STOP ZABORAVU - Pravno-medijska podrška porodicama civila i vojnika nastradalih pod nerazjašnjenim okolnostima“, koji je realizovao Centar za evroatlantske studije iz Beograda u saradnji sa Roditeljima u crnom, uz finansijsku podršku Fonda za otvoreno društvo iz Beograda,⁸³ u kome je analizirano i medijsko izveštavanje, ništa se nije promenilo, sa izuzetkom, naravno, dokumentarnog filma B92 „Smrt bez pravde i časti“⁸⁴ emitovanog 28. decembra 2010. godine, čije je snimanje CEAS pomogao. U odeljku koji se bavi medijskim pokrivanjem ovih slučajeva u spomenutom izveštaju iz 2009. godine se, izmeću ostalog, kaže:

“Iako su o većini ovde analiziranih slučajeva visokotiražni i mediji sa nacionalnom pokrivenošću izveštavali, ne vidi se namera da se ide dalje od senzacionalističkog ili rutinskog i površnog. Što vreme više prolazi, a stiče se utisak da je odugovlačenje jedan od glavnih načina koje državni organi primenjuju u nameri da zataškaju sve kontroverzne okolnosti koje prate ove slučajeve, ove i dalje nerasvetljene tragedije, sve više gube bitku protiv medijske nezainteresovanosti.

Na godišnjice nesreće u Topčideru, koja je u samom startu izazvala veće interesovanje verovatno zato što se radi o elitnom vojnom objektu i što se spominjalo da su ubijeni vojnici možda imali saznanja o Ratku Mladiću, ponovi se šta se navodno desilo, osnovne kontroverze koje prate slučaj, pravni zastupnik porodica Jakovljević i Milovanović da kratku izjavu, roditelji poginulih ponove da neće odustati u nameri da saznaju punu istinu te da sve u vezi slučaja traje suviše dugo, i skoro ništa drugo. Pažnju su nakratko privlačili rezultati pojedinih komisija i veštaka, ali niko iz medija nije intenzivnije pratio šta je sa ostalima odgovornima za ovu tragediju, na primer.

I pored niza zajedničkih karakteristika i ogromnih istražnih propusta u sva tri slučaja vojnika: Kostić, Ivanović i Tarković, koji su navodno izvršili samoubistva, u V.P. Leskovac u razmaku od godinu dana, ni nadležni organi, ni nevladine organizacije ni

⁸³ CEAS, Političko medijska i pravna analiza slučajeva RTS, Topčider, Leskovac i Matid, objavljeno 28.6.2009., dostupno na <http://ceas-serbia.org/root/prilozi/drustveno-politicka-i-pravna-analiza-6-slucajeva.pdf>

⁸⁴ B92, Reakcija: Smrt bez pravde i časti, objavljeno 28.12.2010., dostupno na http://www.b92.net/video/videos.php?nav_category=933&yyyy=2010&mm=12&dd=28&nav_id=482397

mediji ih nisu tretirali uporedo. Izuzetak predstavlja dokumentarni film koji je načinio novinar RTS Branislav Guzina, a koji na vrlo dobar način govori o ulozi Okružnog suda u Leskovcu u zataškavanju ovih slučajeva....Svedočenje penzionisanog vojnog lica, Lakića Đorovića, u emisiji Peščanik, otvorilo je mnoga vrlo važna pitanja, ali su pro rețimski mediji umesto u traženja odgovora, krenuli u diskvalifikaciju samog Đorovića.

“Slučaj RTS”, se u većini medija, i pored novih dokaza i zahteva za obnavljanje postupka koje su porodice podnele nadležnim organima, smatra završenim. Esnafska solidarnost u ovom slučaju je skoro sasvim podbacila. Izuzetak, naravno, predstavljaju film Janka Blajka “02:06 Anatomija bola” i knjiga “Tišina u Aberdarevoj”, Zorana Janića.

Niz dokaza i indicija iznesenih u knjizi “Tišina u Aberdarevoj”, kao i onih koje je u svojim autorskim tekstovima objavio Miroslav Bojčić, prijatelj porodice Stojanović, niko od nadležnih organa nikad nije demantovao, ali ni ozbiljno uzeo u razmatranje. Iako ova knjiga i Bojčićevi tekstovi, predstavljaju rudnik za istraživačko novinarstvo, skoro niko od novinara u Srbiji ih ne koristi u tu svrhu.”

Ni u periodu koji pokriva ovaj izveštaj ništa se nije promenilo. Mediji uzmu kraće izjave od advokata i porodica žrtava ili o godišnjice ili u retkim okolnostima kada se nešto u sudskim sporovima koji oni vode desi⁸⁵.

Slično je i sa nerazjašnjenim okolnostima ubistva premijera Zorana Đinđića. Intereseantno je da na ispitivanju insitucionalne uloge vojske u atentatu na njega ne insistira niko osim CEAS-a, i pored niza neupitnih dokaza koji čelnike vojske dovode u vezu sa neposrednim izvršiocima atentata⁸⁶.

⁸⁵ Napomena: Na zahtev CEAS-a i porodica radnika RTS poginulih u NATO bombardovanju 1999. godine kasnije je odlučeno da se mandat formirane međunarodne Komisije za ispitivanje ubistava novinara proširi i na ovaj slučaj. CEAS, Predat Zahtev za proširenje mandata međunarodne komisije za ispitivanje ubistva novinara Vladi Srbije i Aleksandru Vučiću, objavljeno 24.1.2013, dostupno na <http://ceas-serbia.org/root/index.php/sr/home-sr/93-preuzeto/701-predat-zahtev-za-prosirenje-mandata-medunarodne-komisije-za-ispitivanje-ubistva-novinara-vladi-srbije-i-aleksandru-vucicu>

⁸⁶ CEAS, Jelena Milid, Najjača karika- Vojska, vojne službe i ubistvo premijera Đinđića, dostupno na <http://ceas-serbia.org/root/index.php/sr/home-sr/93-preuzeto/917-najjaca-karika-vojska-vojne-sluzbe-i-ubistvo-premijera-dindica>

Zaključci izveštaja

Analizom izveštavanja određenih medija u Srbiji o problematici RSB i uopšte o temama vezanim za stanje u sektoru bezbednosti potvrđen je početni utisak o površnosti, neanalitičnosti, nedovoljnoj želji i ograničenim kapacitetima većine main stream medija da kvalitetno prate ovu oblast. Uočen je trend pojačanog uticaja na celokupna politička dešavanja pa i formiranje javnog mjenja tabloidnih medija za koje se više i ne krije da imaju direktnu komunikaciju sa delovima rukovodoćeg kadra u pojedinim delovima sektora bezbednosti. Ni izborna kampanja - tokom koje demokratski običaji nalažu da se problematizuju, i to ne samo od strane kandidata ili drugih neposrednih učesnika u kampanji nego i u široj javnosti, sva bitna otvorena pitanja jedne države i društva - nije bila dovoljan povod za pojačano praćenje tematike stanja u sektoru bezbednosti i RSB u medijima u Srbiji.

Stiče se utisak da urednici, pa i sami novinari mnogo veću pažnju posvećuju tome ko je od zvaničnika u sektoru bezbednosti, s kim i u kakvim odnosima, ko je protiv koga, ko kome radi o funkciji i zašto, koja je stranka preotela deo kog sistema - vrlo slično izveštavanju o emisijama estradno zabavnog karaktera, pre svega izveštavanju o mnogobrojnim takmičenjima u pevanju, te onima u kojima se iznosi prljav porodični veš, menjaju supružnici i drugim sličnim emisijama.

Ovakava situacija u medijskom izveštavanju o sektoru bezbednosti doprinosi i konfuziji meću građanima, povećava stepen nesigurnosti kod građana, te utiče i na povećanje nebezbednosti i građana i države.

CEAS smatra da i sektor bezbednosti i građani zaslužuju mnogo profesionalnije i sistematičnije izveštavanje o stanju u sektoru bezbednosti.

Posebno ukazujemo na sledeće nalaze:

- ☐ Kontradiktornosti u izveštavanju o prisustvu srpskih snaga bezbednosti na Severu Kosova;
- ☐ Površno i retko izveštavanje o transparentnosti javnih nabavki i tokovima budžetskih i drugih sredstava u sektoru bezbednosti, a pogotovu u jeku takozvane sveopšte borbe protiv korupcije koju vodi ministar odbrane;
- ☐ Oskudne medijske informacije o poslovima sklopljenim u oblasti namenske industrije;
- ☐ Odsustvo ozbiljnije analize efekata vojne neutralnosti Srbije na finansiranje sistema odbrane i njegove operativne kapacitete;
- ☐ Netačno izveštavanje o prirodi mećunarodnih misija u kojima učestvuju srpski policajci i vojnici;
- ☐ Nezainteresovanost medija da kontinuirano prate istrage o nesrećama u vojsci;
- ☐ Nekritičke reklamerske intervjuue u većini glasila sa čelnicima sektora bezbednosti;
- ☐ Nedovoćenje u vezu sućenja za ratne zločine i mehanizama tranzicione pravde sa stanjem u sektoru bezbednosti;
- ☐ Neadekvatan izbor sagovornika i redovnih komentatora u većini tekstova i emisija;

- Kontinuirano promovisanje ideje da građani Srbije svoju bezbednost pripisuju aktivnostima policije i vojske u koje navodno imaju i najviše poverenja, dok istraživanje Beogradskog centra za bezbednosnu politiku (BCBP) pokazuje drugačije;
- Pažnja medija skoro je potpuno presahla po pitanju ratne prošlosti načelnika Generalštaba VS Ljubiše Dikovića i u vezi sa tim pitanja njegove dostojnosti odnosno podobnosti za obavljanje te funkcije;
- Generalna medijska nezainteresovanost za delove izveštaja Evropske unije koji se tiču sektora bezbednosti i reforme sektora bezbednosti u Srbiji
- Velika većina medija se ustručava od toga da iznese sve detalje o saradnji Srbije sa NATO i uopšte zapadnom međunarodnom zajednicom, posebno tamo gde je njena pomoć Srbiji značajna, poput deminiranja i sličnog, a povremeno se, naprotiv, o tome šire i dezinformacije.
- Sve češće pominjanje bezbednosne saradnje s Rusijom, ali bez informacija o njenim glavnim značenjima, na primer, detaljima u vezi sa MHC u Nišu, pa taj prazan prostor popunjavaju neki strani državni mediji na srpskom jeziku koji su usmereni pre na propagandno nego na informativno delovanje prema građanima Srbije.
- Senzacionalističko izveštavanje o globalnim bezbednosnim izazovima i problemima;
- Malo analitičkih tekstova prenešenih iz relevantnih stranih izvora;
- Površno izveštavanje o aktivnostima organizacija civilnog društva, pogotovu onih koje nemaju indirektnih i direktnih veza sa akademskom zajednicom i državnim organima.

CEAS će i dalje nastaviti praćenje domaćih i stranih medija u Srbiji, posebno njihovo pokrivanje tematike RSB. CEAS će i dalje nastojati da direktno, ali i indirektno, odnosno preko svojih aktivnosti koje privlače pažnju medija, podstiče aktivniji i profesionalniji pristup medija problematici reforme sektora bezbednosti.

U Beogradu, marta 2013.

Dodatak: Aktivnosti CEAS-a vezane za stanje u sektoru bezbednosti i medijska vidljivost CEAS aktivnosti u periodu izrade ovog izveštaja

U analiziranom periodu, CEAS je pojačao praćenje medija u Srbiji s obzirom na tematiku sektora bezbednosti i njegove reforme. Pored toga, saradnici CEAS-a su se direktno, kako kroz radio i TV nastupe i autorske članke u novinama, tako i kroz promovisanje relevantnih medijskih sadržaja i javnih saopštenja na zvaničnoj veb prezentaciji Centra i aktivnosti na društvenim mrežama poput Fejsbuka i Tvitera, uključili u javnu raspravu i zagovaranje nastavka reformi u sektoru bezbednosti. Na primer, CEAS je jedina organizacija civilnog društva koja je odmah po objavljivanju Izveštaja EU o napretku Srbije objavila sadržaj izveštaja⁸⁷ koji se odnosi na sektor bezbednosti, kao i apel s obzirom na činjenicu da čak i Zapadna mećunarodna zajednica vrši nedovoljan pritisak na vlasti u Srbiji u cilju potrebnih reformi. Kroz konstruktivno delovanje i sagledavanje kako propusta tako i mogućnosti nove vlasti da reformu ubrza i preusmeri u pravcu izgradnje demokratskih institucija i procedura u ovoj oblasti, saradnici CEAS-a su ukazivali na nedostatnost trenutnog pristupa i formulisali preporuke za dalje aktivnosti relevantnih donosilaca odluka.

CEAS je pokrenuo internet časopis-tromesečnik „*Novi vek - Liberalni odgovori na globalne izazove*“. Projekat je podržan od Fondacije za otvoreno društvo. Tromesečnik je stručno glasilo o starim i novim teorijskim i praktičnim izazovima bezbednosti u 21.veku. U prvom broju⁸⁸ je pisano o samitu NATO u Čikagu, NATO kancelariji MLO u Beogradu, problemu vojne neutralnosti Srbije, nedovršenoj RSB u Srbiji, humanitarnim intervencijama i drugim temama. U drugom broju⁸⁹ je pisano o stanju u sektoru bezbednosti u Srbiji, ulozi NATO i Zajedničke odbrambene i bezbednosne politike EU u RSB, perspektivama evrointegracija Zapadnog Balkana u svetlu krize u evrozoni, UN konceptu „*odgovornosti da se zaštiti*“, problemu FTO firmi u Srbiji i drugim temama. PDF izdanje časopisa se šalje na više hiljada adresa, a odziv čitalaca je od početka bio veoma dobar.

Prvi broj časopisa „*Novi vek - Liberalni odgovori na globalne izazove*“ promovisan je tokom okruglog stola CEAS-a u Beogradu 27. avgusta, uz prisustvo stotina istaknutih predstavnika akademske zajednice, političkih stranaka, nevladinih organizacija, medija, ambasada i NATO kancelarije MLO u Beogradu. Bio je to prvi javni skup te vrste od formiranja nove vlasti, a posle letnjih odmora, na kome su analizirani prvi potezi novih vlasti, razmatrano okruženje u kojem se Srbija nalazila u tom trenutku i formulisane preporuke novim vlastima za nastavak saradnje sa EU i NATO. Dotaknuto je i pitanje privatnog obezbeđenja i naglašena potreba sveobuhvatnog zakonskog regulisanja sektora FTO u Srbiji. Mediji su ovaj skup pokrili parcijalno, pa se tek iz celine, inače brojnih, vesti i izveštaja u svim medijima mogla steći potpunija slika o iscrpnoj i sadržajnoj raspravi⁹⁰.

⁸⁷ CEAS, dostupno na <http://ceas-serbia.org/root/index.php/sr/dokumenta>

⁸⁸ CEAS, Prvi broj tromesečnika Novi Vek - liberalni odgovori na globalne izazove, objavljeno avgusta 2012., dostupno na <http://ceas-serbia.org/root/tromesečnik/novi-vek-broj-02.pdf>

⁸⁹ CEAS, Drugi broj tromesečnika Novi Vek - liberalni odgovori na globalne izazove, objavljeno novembra 2012., dostupno na <http://ceas-serbia.org/root/tromesečnik/novi-vek-broj-2.pdf>

⁹⁰ Press, Simid: Srbija treba da postane član NATO (sa predstavljajna 1. br. Novog Veka), objavljeno 27.8.2012., dostupno na

<http://www.pressonline.rs/info/politika/239928/simic-srbija-treba-da-postane-clan-nato.html>

Glas Javnosti, Predstavljen časopis u elektronskom obliku - „Novi vek“, objavljeno 27.8.2012., dostupno na [http://www.glas-](http://www.glas-javnosti.rs/aktuelne-vesti/2012-08-27/predstavljen-casopis-u-elektronskom-obliku-novi-vek)

[javnosti.rs/aktuelne-vesti/2012-08-27/predstavljen-casopis-u-elektronskom-obliku-novi-vek](http://www.glas-javnosti.rs/aktuelne-vesti/2012-08-27/predstavljen-casopis-u-elektronskom-obliku-novi-vek)

Naslovi.net, Predstavljen prvi broj tromesečnika Novi vek, objavljeno 27.8.2012., dostupno na [http://www.naslovi.net/2012-08-27/beta-](http://www.naslovi.net/2012-08-27/beta-video/predstavljen-prvi-broj-tromesečnika-novi-vek/3799995)
[video/predstavljen-prvi-broj-tromesečnika-novi-vek/3799995](http://www.naslovi.net/2012-08-27/beta-video/predstavljen-prvi-broj-tromesečnika-novi-vek/3799995)

Anketa koju je CEAS tokom leta i početkom jeseni sproveo meću relevantnim činionicima (narodnim poslanicima i drugim stranačkim i javnim funkcionerima, kao i predstavnicima organizacija civilnog društva) u Srbiji, o trenutnom stanju u sektoru bezbednosti i perspektivama, nosiocima i katalizatorima reformi, obrađena je i pretočena u izveštaj pod naslovom „*Za dinamičniju reformu sektora bezbednosti*“, a rezultati objavljeni⁹¹ i predstavljeni javno u Beogradu. Odjek tog skupa⁹² u javnosti je bio veoma slab⁹³.

Direktorka CEAS-a Jelena Milić je, u sklopu redovnih aktivnosti⁹⁴, u kontinuitetu davala brojne izjave u ime CEAS-a za različite medije, o aktuelnim dešavanjima u i oko sektora bezbednosti. Izjave o paravojnim formacijama⁹⁵ koje prete održavanju i učesnicima Parade ponosa, objavljene u većem broju medija⁹⁶ u okviru analize uzroka⁹⁷ otkazivanja šetnje kao dela Nedelje ponosa i stavovi izneti u listu Danas⁹⁸ o alarmantnom stanju u „nekontrolisanom sektoru bezbednosti“ u vreme trajanja afere „kontra-Votergejt“ zadržali su se u određenom broju medija kao zaključci. Jelena Milić je objavila i dva autorska teksta - „*Serbia Between Four Walls*“⁹⁹ i „*U zmijskom gnezd*“¹⁰⁰.

U tekstu „*Serbia Between Four Walls*“ (Srbija između četiri zida) objavljenom na sajtu Balkan Insaјta, Jelena Milić analizirala je dublje uzroke homofobije u Srbiji i posebno

BetaOMS, Predstavljen prvi broj tromesečnika Novi vek, objavljeno 27.8.2012., dostupno na <http://www.betaoms.com/sr/drustvo/4733-predstavljen-prvi-broj-tromeseccnika-novi-vek>.

Blic online, NATO general: Srbija de igrati ključnu ulogu u budućnosti Evrope i sveta (sa predstavljanja 1. br. Novog Veka), objavljeno 27.8.2012., dostupno na <http://www.blic.rs/Vesti/Politika/339795/NATO-general-Srbija-ce-igrati-kljucnu-ulogu-u-buducnosti-Evroe-i-sveta>

BetaOMS, Predstavljen prvi broj tromesečnika Novi vek, objavljeno 28.8.2012., dostupno na <http://www.betaoms.com/en/society/4734-predstavljen-prvi-broj-tromesenika-novi-vek>.

B92, NATO: sviputevi vode kroz Beograd, objavljeno 27.8.2012., dostupno na

http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2012&mm=08&dd=27&nav_category=11&nav_id=638057

Vesti.rs, Predstavljen prvi broj tromesečnika Novi vek, objavljeno 28.8.2012., dostupno na <http://www.vesti.rs/Vesti/Predstavljen-prvi-broj-tromeseccnika-Novi-vek-9.html>

⁹¹ CEAS, Za dinamičniju reformu sektora bezbednosti u Srbiji, objavljeno novembra 2012, dostupno na [http://ceas-serbia.org/root/images/CEAS - Rezultati i analiza ankete o stanju u sektoru bezbednosti u Srbiji -](http://ceas-serbia.org/root/images/CEAS_-_Rezultati_i_analiza_ankete_o_stanju_u_sektoru_bezbednosti_u_Srbiji_-_Za_dinamij%8Dniju_reformu_sektora_bezbednosti_i_preporuke_ceas_za_nastavak_reforme_sektora_bezbednosti_u_srbiji.pdf)

[Za dinami%8Dniju reformu sektora bezbednosti i preporuke ceas za nastavak reforme sektora bezbednosti u srbiji.pdf](http://ceas-serbia.org/root/images/CEAS_-_Rezultati_i_analiza_ankete_o_stanju_u_sektoru_bezbednosti_u_Srbiji_-_Za_dinamij%8Dniju_reformu_sektora_bezbednosti_i_preporuke_ceas_za_nastavak_reforme_sektora_bezbednosti_u_srbiji.pdf)

⁹² Medija centar, Dinamična reforma sektora bezbednosti, objavljeno 7.11.2012, dostupno na <http://www.mc.rs/dinamicna-reforma-sektora-bezbednosti-4.html?eventId=8750>

⁹³ Glas Javnosti, Tanjugova najava događaja za sredu, 7. Novembar, objavljeno 6.11.2012, dostupno na <http://www.glas-javnosti.rs/aktuelne-vesti/2012-11-06/tanjugova-najava-dogadjaja-za-sredu-7-novembar-0>

BetaOMS, Centar za evroatlantske studije (CEAS) iz Beograda predstavlja drugi broj svog elektronskog časopisa NOVI VEK, objavljeno 14.11.2012, dostupno na <http://www.betaoms.com/en/society/5113-centar-za-evroatlantske-studije-ceas-iz-beograda-predstavlja-drugi-broj-svog-elektronskog-asopisa-novi-vek>

⁹⁴ YIHR, Ko je rekao bezbednost? Diskusija „Neko je rekao bezbednost?“, objavljeno 2.10.2012, dostupno na <http://rs.yihr.org/rs/article/952/>

⁹⁵ Blic online, Jelena Milid: Prajdu prete paravojne formacije sa komandnim lancem, a ne huligani, objavljeno 3.10.2012, dostupno na <http://www.blic.rs/Vesti/Drustvo/345872/Jelena-Milic-Prajd-prete-paravojne-formacije-sa-komandnim-lancem-a-ne-huligani>

⁹⁶ Novi Magazin, Parada zabranjena, Dačid to vidi kao pobeđu a ne kao poraz, objavljeno 3.10.2012, dostupno na <http://www.novimagazin.rs/vesti/dacic-zabranio-paradu-ponosa>

⁹⁷ e-Novine, Borba protiv predrasuda i straha, objavljeno 2.10.2012, dostupno na <http://www.e-novine.com/drustvo/72280-Borba-protiv-predrasuda-straha.html>

e-Novine, 970 koraka daleko od slobodnog društva, objavljeno 2.10.2012, dostupno na <http://www.e-novine.com/srbija/vesti/72348-970-koraka-daleko-slobodnog-drustva.html>

⁹⁸ Danas, U zmijskom gnezd, objavljeno 6.11.2012, dostupno na

http://www.danas.rs/danasrs/dijalog/u_zmijskom_gnezd.46.html?news_id=250610

⁹⁹ Balkan Insight, Serbia Between Four Walls, objavljeno 5.10.2012., dostupno na <http://www.balkaninsight.com/en/article/serbia-between-four-walls>

¹⁰⁰ Danas, U zmijskom gnezd, objavljeno 6.11.2012, dostupno na

http://www.danas.rs/danasrs/dijalog/u_zmijskom_gnezd.46.html?news_id=250610

naglasila delovanje ultrakonzervativnih nacionalističkih snaga i uloga Rusije, odnosno stereotipa o njoj, kao uzora na koji se oslanjaju¹⁰¹.

Putem redovnog održavanja bloga na Blic online portalu¹⁰², najčitanijim dnevnim novinama u Srbiji, javnosti je približen presek stanja u sektoru bezbednosti kao i mogući dalji reformski koraci, kroz analize i prenošenje tekstova koji su značajni za stručno-medijsku i javnu raspravu, ali, nažalost, nisu bili objavljeni od strane velikog broja medija. Takav je slučaj i sa već pomenutim tekstom Lakića Đorovića, koji je CEAS snažno promovisao kroz svoje kanale, smatrajući ga izuzetno važnim da bi se stanje u sektoru bezbednosti predočilo javnosti¹⁰³. Istim ciljevima se vodi i održavanje redovnog bloga na Balkan insajtu (Balkan Insight)¹⁰⁴, portalu Balkanske mreže istraživačkog novinarstva. Jelena Milić je gostovala i u brojnim emisijama, promovišući stavove CEAS-a, analizirajući trenutno stanje i pozivajući na nastavak reforme u sektoru bezbednosti u Srbiji¹⁰⁵.

Saradnik CEAS-a Dušan Gamser je u dva navrata objavljivao relevantne autorske članke u rubrici „*Lični stav*“ u dnevnom listu „Danas“. U prvom članku¹⁰⁶ je detaljno analiziran program nove vladajuće većine u Srbiji onako kako je obznanjen tokom pregovora o formiranju vlade. Pored pohvale pojedinačnim pozitivnim naznakama i obećanjima, opšti zaključak je ipak bio da ne samo da se ne vidi namera novih vlasti da ozbiljno nastave sa RSB nego ni to da ono malo promena koje se najavljuju bude u funkciji jačanja ljudskih prava i demokratske konsolidacije. U drugom članku¹⁰⁷ se izveštava o rezultatima istraživanja koje je CEAS tokom leta i jeseni preduzeo među poslanicima i drugim stranačkim i javnim funkcionerima, kao i aktivistima NVO, o trenutnom stanju u sektoru bezbednosti i perspektivama i mogućim nosiocima ili katalizatorima reformi. Analiziraju se prvi potezi nove vladajuće većine i zaključuje da su se oni sveli na personalne promene i na jačanje usko partijske a marginalizovanje parlamentarne i šire demokratske javne kontrole sektora bezbednosti.

Dušan Gamser je, povodom paralelizma institucija na Kosovu i fiskalnih posledica, u oktobru, u ime CEAS-a, dao izjavu portalu SETimes, koja je prenetu u okviru šireg članka na tu temu. Zagovarao je preispitivanje izdvajanja za Kosovo iz budžeta

¹⁰¹ Balkan Insight, Serbia Between Four Walls, objavljeno 5.11.2012., dostupno na <http://www.balkaninsight.com/en/article/serbia-between-four-walls>

¹⁰² Blic Blog, dostupno na <http://blog.blic.rs>

¹⁰³ Blic blog, Tajni vojni sudovi Srbije, objavljeno 28.10.2012., dostupno na <http://blog.blic.rs/912/Tajni-vojni-sudovi-Srbije>

¹⁰⁴ Balkan Insight, Jeremic's Interest in the UN's Image is Selective, objavljeno 28.11.2012., dostupno na <http://www.balkaninsight.com/en/blog/jeremic-s-interest-in-the-un-s-image-is-selective>

Balkan Insight, Security „Snake's Nest“ Bites its own Masters, objavljeno 13.12.2012., dostupno na <http://www.balkaninsight.com/en/blog/security-snake-s-nest-bites-its-own-masters>

¹⁰⁵ 19.6.2012. Al Jazeera Balkans, Jelena Milid u emisiji Kontekst o ultradesničarskim idejama http://www.youtube.com/watch?v=qllk_2zDTBU

22.6.2012. Al Jazeera Balkans, Jelena Milid o otkrivanju mreže jataka http://www.youtube.com/watch?v=cavmD3bg_Y

1.9.2012. RT Vojvodine, Gostovanje Jelene Milid u Vojvođanskom dnevniku u 17h <http://www.youtube.com/watch?v=5ztCdtDkpEg>

9.10.2012. RT Vojvodine, Gostovanje Jelene Milid u emisiji Radar <http://www.youtube.com/watch?v=rWslidPuh4lc&feature=youtu.be>

27.11.2012. RT Vojvodine, Gostovanje Jelene Milid, Marka Nicovida i Rodoljuba Šabida u emisiji Dokument na temu "Zašto zidovi imaju uši?" <http://www.youtube.com/watch?v=kgxBhoMx5QQ&list=UUpRgQVN1KTDYDlOr1n9OTiw&index=1&feature=plcp>

B92 Info, DPR debata „Ljudska prava i službe bezbednosti“, objavljeno 27.11.2012, dostupno na <http://www.youtube.com/watch?v=GFwmxIXXz8&feature=youtu.be>

e-Novine, „RTS, Topčider Leskovac... - Pravo porodica na pravdu i istinu“, objavljeno 29.11.2012, dostupno na <http://www.e-novine.com/drustvo/75290-Pravo-porodica-pravdu-istinu.html>

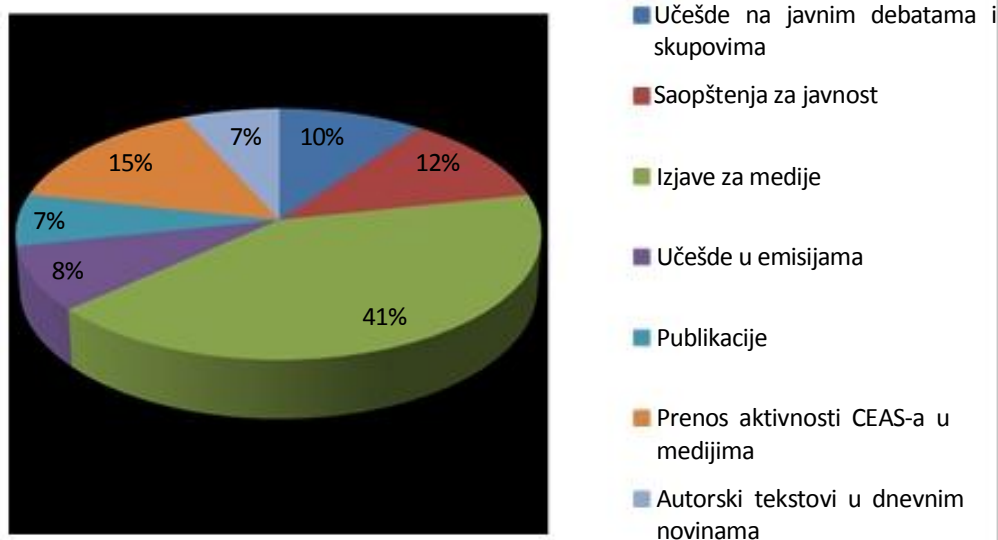
¹⁰⁶ Danas, Hode li nova vlast reformisati sektor bezbednosti (autorski tekst Dušana Gamsera), objavljeno 30.7.2012, dostupno na http://www.danas.rs/danasrs/dijalog/hoce-li-nova-vlast-reformisati-sektor-bezbednosti.46.html?news_id=245052

¹⁰⁷ Danas, Ima li volje za nastavak reformi (autorski tekst Dušana Gamsera), objavljeno 5.12.2012, dostupno na http://www.danas.rs/danasrs/dijalog/ima-li-volje-za-nastavak-reformi.46.html?news_id=252311

Srbije, što je neophodno i zbog rastućeg budžetskog deficita i potreba za štednjom¹⁰⁸.

Tadašnji istraživač CEAS-a Jan Litavski je učestvovao u praktičnim istraživanjima sektora bezbednosti i kreiranju predloga praktične politike o reformama u pojedinim službama sektora. Tako je učestvovao u pisanju Zbirke predloga praktične politike za reformu policije u Srbiji koja je objavljena i predstavljena javnosti na zajedničkoj konferenciji 6. septembra 2012. godine u Medija centru u Beogradu, u saradnji sa kolegama Nevenom Dičić Kostić iz Beogradskog centra za ljudska prava i Sašom Đorđevićem, iz Beogradskog centra za bezbednosnu politiku¹⁰⁹. Jan Litavski je takođe učestvovao u konceptualizaciji, kreiranju, analizi i pisanju izveštaja o rezultatima ankete o stanju u sektoru bezbednosti u Srbiji pod nazivom „*Za dinamičniju reformu sektora bezbednosti u Srbiji*“¹¹⁰. Izmeću ostalog, dao je i izjavu za SETimes, o slanju policijskih atašea Srbije i Kosova u inostranstvo¹¹¹.

Vrste CEAS aktivnosti u medijima na temu reforme sektora bezbednosti u Srbiji

Ubistva vojnika u Topčideru i Leskovcu, kao i pitanje otkrivanja mreže jataka haških begunaca, nedovoljno su prisutni u medijima. CEAS sve vreme podseća na ove obaveze istražnih organa i na značaj razjašnjenja tih krivičnih dela za dalju reformu i

¹⁰⁸ SETimes, Hundreds still drawing salaries from Pristina and Belgrade (izjava Dušana Gamsera), objavljeno 26.10.2012, dostupno na http://www.setimes.com/cocoon/setimes/xhtml/en_GB/features/setimes/features/2012/10/26/feature-01

¹⁰⁹ Predstavljena Zbirka predloga praktične politike za reformu policije u Srbiji, objavljeno 6.9.2012, dostupno na <http://ceas-serbia.org/root/index.php/sr/ceas-news/358-predstavljena-zbirka-predloga-prakticne-politike-za-reformu-policije-u-srbiji>

¹¹⁰ CEAS, Za dinamičniju reformu sektora bezbednosti u Srbiji, objavljeno novembra 2012, dostupno na [http://ceas-serbia.org/root/images/CEAS - Rezultati i analiza ankete o stanju u sektoru bezbednosti u Srbiji - Za dinami%8Dniju reformu sektora bezbednosti i preporuke ceas za nastavak reforme sektora bezbednosti u srbiji.pdf](http://ceas-serbia.org/root/images/CEAS_-_Rezultati_i_analiza_ankete_o_stanju_u_sektoru_bezbednosti_u_Srbiji_-_Za_dinam%8Dniju_reformu_sektora_bezbednosti_i_preporuke_ceas_za_nastavak_reforme_sektora_bezbednosti_u_srbiji.pdf)

¹¹¹ SETimes, Kosovo, Serbia deploy military attaches, (izjava Jana Litavskog), objavljeno 7.11.2012, dostupno na http://www.setimes.com/cocoon/setimes/xhtml/en_GB/features/setimes/features/2012/11/07/feature-01

adekvatno funkcionisanje sektora bezbednosti u Srbiji. U medijima su prenošene izjave tužilaca Serža Bramerca¹¹² i Vladimira Vukčevića¹¹³. Bilo je, doduše, i par članaka na temu jataka¹¹⁴, ali daleko od obima koje svi ovi nerazjašnjeni događaji zaslužuju.

CEAS je imao i jedno izuzetno značajno javno reagovanje, u okviru nastojanja da se javnost u Srbiji pravilno informiše o svim aspektima saradnje Srbije s NATO, njenim članicama i drugim zemljama iz zapadne mećunarodne zajednice. Naime, u Blicu je 15.septembra objavljen komentar Uglješe Balšića *“Krvave ruke `Anđela”*, u kome se NATO okrivljuje za smrt Rada Alimpijevića, profesionalnog deminera koji je nastradao na Kopaoniku čisteći zaostale kasetne bombe iz perioda NATO bombardovanja nekadašnje SRJ. *“NATO i dalje, kao i te 1999. ubija po Srbiji”*, kaže se u komentaru, prebacujući NATO-u da želi *“još po svetu zavoditi red i demokratiju”*. Ističe se da je Srbija 2006. pristupila programu Partnerstvo za mir i traži da, kad je tako, NATO pošalje svoje stručnjake i *“očisti svoje smeće iz naše zemlje”*. Tako se u stvari insinuira da NATO, odnosno njegove članice, do sada nisu pomagale Srbiji da očisti svoju teritoriju od zaostalih neeksploziviranih naprava iz ratova 1990-tih. Neki drugi delovi teksta, pak, sugerišu da su kasetne bombe na Kopaoniku bile punjene osiromašenim uranijumom, što će doprineti porastu malignih oboljenja u Srbiji i na Kosovu, a gde će se posledice veoma dugo osećati i predstavljati novo, svojevrsno *“viševekovno ropstvo, ovog puta - uranijumsko”*¹¹⁵.

Tim povodom, CEAS je reagovao i u tekstu na svom veb sajtu ukazao na niz netačnosti iznetih u članku u Blicu. Posebno su pobrojane akcije zapadne mećunarodne zajednice usmerene ka prevazilaženju opisanog aspekta ratnog nasleđa u Srbiji i regionu. Tako je navedeno da su SAD najveći donator akcije deminiranja na granici Srbije i Hrvatske, ukupno vredne preko 17 miliona dolara, kojom je obuhvaćeno preko 10 miliona kvadratnih metara minskih polja. Ovu akciju su finansijski podržale i Španija, Nemačka i Irska. Trogodišnji projekat deminiranja koji finansira Norveška, vredan 3,5 miliona evra, sprovodi se od aprila 2011. Ove godine, čisti se od kasetne municije pola miliona kvadratnih metara, pretežno na Kopaoniku, a planirano je i deminiranje u opštinama Preševo i Bujanovac. SAD su za deminiranje u ovoj godini obezbedile milion dolara, a Nemačka 100.000 evra. CEAS je ukazao i na to da su sve ove akcije uključivale obuku deminera. Sa žaljenjem je konstatovano da *“Srbija još uvek nije potpisala Sporazum o zabrani korišćenja, transporta i skladištenja kasetnih bombi, koje su tako i dalje deo redovnog arsenala municije koje oružane snage Srbije smeju da koriste”*. Zbog odbijanja da se

¹¹² VestiOnline, Bramerc: Ko je skrivao haške optuženike?, objavljeno 22.5.2012, dostupno na <http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/226838/Bramerc-Ko-je-skrivao-haske-optuzenike>

¹¹³ Blic online, Vukčević: General Pavković je bio jatak Ratka Mladica, objavljeno 22.6.2012, dostupno na <http://www.blic.rs/Vesti/Hronika/329589/Vukcevic-General-Pavkovic-je-bio-jatak-Ratka-Mladica>

VestiOnline, Vukčević: Rade Bulatović znao gde se krio Mladid, objavljeno 22.6.2012, dostupno na <http://www.vesti-online.com/Vesti/Hronika/234047/Vukcevic-Rade-Bulatovic-znao-gde-se-krio-Mladic>

¹¹⁴ RTS, Nastavljeno suđenje jatacima, objavljeno 13.6.2012, dostupno na <http://www.rts.rs/page/stories/ci/story/134/%D0%A5%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B0/1120912/%D0%9D%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%B2%D1%99%D0%B5%D0%BD%D0%BE+%D1%81%D1%83%D1%92%D0%B5%D1%9A%D0%B5+%D1%98%D0%B0%D1%82%D0%B0%D1%86%D0%B8%D0%BC%D0%B0.html>

VestiOnline, I Kapor optužen da je znao ko je „doktor Dabid“, objavljeno 24.6.2012, dostupno na <http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/234556/I-Kapor-optuzen-da-je-znao-ko-je-dr-Dabic>

E-novine (preneto s Peščanika), Glavni jatak Ratka Mladica, objavljeno 10.7.2012, dostupno na <http://www.e-novine.com/srbija/srbija-tema/67805-Glavni-jatak-Ratka-Mladica.html>

¹¹⁵ Blic, Krvave ruke „Anđela“, objavljeno 15.9.2012, dostupno na <http://www.blic.rs/Komentar/Komentar-dana/342853/Krvave-ruke--Andjela>

Sporazum potpiše usporen je priliv - nedostajućih - dodatnih sredstava za nastavak deminiranja¹¹⁶.

Nekoliko organizacija civilnog društva je na svojim veb stranicama prenelo reagovanje CEAS-a, a o tome je izvestila i Beta¹¹⁷. Međutim, odgovora na zahtev CEAS-a da Blic Online ispravi netačnosti iznete u članku od 15.septembra nije bilo.

¹¹⁶ CEAS, Povodom teksta Krvave ruke „Anđela“ objavljenom u Blicu 15.9.2012., objavljeno 18.9.2012., dostupno na <http://ceas-serbia.org/root/index.php/sr/saopstenja/370-povodom-teksta-krvave-ruke-andela-objavljenom-u-blicu-15-9-2012>

¹¹⁷ BetaOMS, CEAS: Povodom teksta Krvave ruke „Anđela“ objavljenom u Blicu 15.9.2012., objavljeno 19.9.2012., dostupno na <http://www.betaoms.com/en/society/4852-povodom-teksta-krvave-ruke-andela-objavljenom-u-blicu-15092012>

Aneks izveštaja: izvori

Izvori za „ aferu Diković“

FHP, Dosije Diković Ljubiše, objavljeno 23.1.2012., dostupno na <http://www.hlc-rdc.org/wp-content/uploads/2012/01/Januar-23-2012-Dikovic-Ljubisa-Dosije.pdf>

Novosti, Ljubiša Diković: Pretnje stižu samo sa Kosova, objavljeno 17.5.2012., dostupno na <http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/aktuelno.290.html:380241-Ljubisa-Dikovic-Pretnje-stizu-samo-sa-Kosova>

RTV, General Diković preuzeo odgovornost za pogibiju dva podoficira na Kopaoniku, objavljeno 1.8.2012., dostupno na http://www.rtv.rs/sr_ci/hronika/general-dikovic-preuzeo-odgovornost-za-pogibiju-dva-podoficira-na-kopaoniku_334140.html

Kurir, General Ljubiša Diković častio prodavca knjiga, objavljeno 25.10.2012., dostupno na <http://www.kurir-info.rs/general-ljubisa-dikovic-castio-prodavca-knjiga-clanak-476644>

e-Novine, Ljubiša Diković protiv Nataše Kandić, objavljeno 27.11.2012., dostupno na <http://www.e-novine.com/srbija/srbija-tema/75166-Ljubisa-Dikovi-protiv-Natae-Kandi.html>

Izvori za MHC Niš

Glas Rusije, Sergej Šojgu će otvoriti 25. dec. 12 aprila Rusko-srpski humanitarni centar u gradu Niš, objavljeno 19.4.2012., dostupno na http://serbian.ruvr.ru/2012_04_19/Sojgu-Dacic-Humanitarni-centar/

Glas Rusije, Centar Ministarstva za vanredne situacije Rusijeje u Srbiji, a nadalje svuda, objavljeno 25.4.2012., dostupno na http://serbian.ruvr.ru/2012_04_25/72980657/

Glas Rusije, Jelica Kurjak o otvaranju humanitarnog centra Ministarstva za vanredne situacije u Nišu, objavljeno 26.4.2012., dostupno na http://serbian.ruvr.ru/2012_04_26/73091952/

B92, Marić: Stanje bolje nego u regionu, objavljeno 25.7.2012., dostupno na http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2012&mm=07&dd=25&nav_category=12&nav_id=629444

Glas Rusije, Ruski helikopter će pomoći Srbiji da izađe na kraj s šumskim požarima, objavljeno 7.8.2012., dostupno na http://serbian.ruvr.ru/2012_08_07/84304318/

Blic online, Dačić: Stiže još jedan ruski avion za gašenje požara, objavljeno 25.8.2012., dostupno na <http://www.blic.rs/Vesti/Drustvo/339545/Dacic-Stize-jos-jedan-ruski-avion-za-gasenje-pozara>

Glas Rusije, Avijacija Ministarstva za vanredne situacije RF odigrala ključnu ulogu u zauzdavanju požara u Srbiji, objavljeno 27.8.2012., dostupno na http://serbian.ruvr.ru/2012_08_27/Avijacija-Ministarstva-za-vanredne-situacije-RF-odigrala-kljucnu-ulogu-u-zauzdavanju-pozara-u-Srbiji/

Glas Rusije, Koliko se pokazalo opravdano postojanje regionalnog Humanitarnog centra u Nišu?, objavljeno 31.8.2012., dostupno na http://serbian.ruvr.ru/2012_08_31/Koliko-se-pokazalo-opravdano-postojanje-regionalnog-Humanitarnog-centra-u-Nisu/

RTS, I Švajcarci u humanitarnom centru Niš, objavljeno 27.11.2012., dostupno na <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/Dru%C5%A1tvo/1218586/!+%C5%A0vajcarci+u+humanitar+nom+centru+u+Ni%C5%A1u.html>

Izvori za pitanje otvaranja tajnih dosijea

Kurir, Homen: Otvorićemo dosijea, objavljeno 3.4.2012., dostupno na <http://www.kurir-info.rs/homen-otvoricemo-dosijea-clanak-158506>

RTS, Otvaranje dosijea, obaveza ili uslov?, objavljeno 4.4.2012., dostupno na <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/Dru%C5%A1tvo/1076318/Otvaranje+dosijea,+obaveza+ili+uslov%3F.html>

B92, „Tajni dosijei ne donose rešenja“, objavljeno 17.4.2012., dostupno na http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2012&mm=04&dd=17&nav_category=11&nav_id=601414

Beta, Otvaranja dosijea test političke volje, objavljeno 21.4.2012., dostupno na <http://www.beta.rs/?tip=article&kategorija=vestidana&ida=2687278&id=&ime=>

Press, Za otvaranje tajnih dosijea potrebna politička volja, objavljeno 21.4.2012., dostupno na <http://www.pressonline.rs/info/politika/215934/za-otvaranje-tajnih-dosijea-potrebna-politicka-volja.html?print=true>

B92, Dosjei test političke volje, objavljeno 21.4.2012., dostupno na http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2012&mm=04&dd=21&nav_category=11&nav_id=60258_5

CEAS, Balkan Insight: Experts Urge the Opening of Secret Files, objavljeno 23.4.2012., dostupno na <http://ceas-serbia.org/root/index.php/en/ceas-in-the-media/171-23-4-2012-experts-urge-the-opening-of-secret-files>

CEAS, Balkan Insight: Eksperti za otvaranje tajnih dosjeya, objavljeno 23.4.2012., dostupno na <http://ceas-serbia.org/root/index.php/en/ceas-in-the-media/172-23-4-2012-eksperti-za-otvaranje-tajnih-dosjeya>

Izvori za aktivnosti poverenika Šabića i ombudsmana Jankovića

RTS, Šabić: MUP krši zakon, objavljeno 5.4.2012., dostupno na <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/Dru%C5%A1tvo/1077078/%C5%A0abi%C4%87%3A+MUP+kr%C5%A1i+zakon.html>

E-Novine, Odbrana prava na privatnost, objavljeno 24.4.2012., dostupno na <http://www.e-novine.com/drustvo/63416-Odbrana-prava-privatnost.html>

Blic online, Ustavni sud: VBA nema pravo da prisluškuje, objavljeno 24.4.2012., dostupno na <http://www.blic.rs/Vesti/Drustvo/318918/Ustavni-sud-VBA-nema-pravo-da-prisluskuje>

Kurir, Vojska ne sme da prisluškuje bez odluke suda!, objavljeno 24.4.2012., dostupno na <http://www.kurir-info.rs/vojska-ne-sme-da-prisluskuje-bez-odluke-suda-clanak-194172>

RTS, Prisluškivanje samo uz odluku suda, objavljeno 24.4.2012., dostupno na <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/Dru%C5%A1tvo/1089692/Prislu%C5%A1kivanje+samo+uz+odluku+suda.html>

Danas, JANKOVIĆ: Ustavni sud odbranio privatnost, objavljeno 25.4.2012., dostupno na http://www.danas.rs/danasrs/drustvo/jankovic_ustavni_sud_odbranio_privatnost.55.html?news_id=238910

Danas, Nema prisluškivanja bez sudskog naloga, objavljeno 25.4.2012., dostupno na http://www.danas.rs/danasrs/drustvo/nema_prisluškivanja_bez_sudskog_naloga_55.html?news_id=238965

NoviMagazin, Nema prisluškivanja bez odluke suda, objavljeno 25.4.2012., dostupno na <http://www.novimagazin.rs/vesti/nema-prisluškivanja-bez-odluke-suda>

Danas, Službe bezbednosti radile mimo Ustava, objavljeno 26.4.2012., dostupno na http://www.danas.rs/danasrs/drustvo/sluzbe_bezbednosti_radile_mimo_ustava.55.html?news_id=239051

Danas, Ombudsman se sastao sa bezbednosnim službama, objavljeno 27.4.2012., dostupno na http://www.danas.rs/danasrs/hronika/ombudsman_se_sastao_sa_bezbednosnim_sluzbama_3.html?news_id=239149

NoviMagazin, Službe neovlašćeno prisluškivale građane, objavljeno 27.4.2012., dostupno na <http://www.novimagazin.rs/vesti/sluzbe-neovlasceno-prisluškivale-gradjane>

NoviMagazin, Sud ograničava službe, objavljeno 4.5.2012., dostupno na <http://www.novimagazin.rs/stav/sud-ogranicava-sluzbe>

Danas, Nema prisluškivanja bez sudskog naloga, objavljeno 31.5.2012., dostupno na http://www.danas.rs/danasrs/drustvo/nema_prisluškivanja_bez_sudskog_naloga.55.html?news_id=241397

E-Novine, Zaustaviti neustavnu kontrolu građana, objavljeno 1.6.2012., dostupno na <http://www.e-novine.com/drustvo/65716-Zaustaviti-neustavnu-kontrolu-graana.html>

Danas, JANKOVIĆ: Prisluškuje se više hiljada građana, objavljeno 1.6.2012., dostupno na http://www.danas.rs/danasrs/drustvo/jankovic_prisluškuje_se_vise_hiljada_gradjana.55.html?news_id=241480

VestiOnline, "Bubice za hiljade građana, objavljeno 4.6.2012., dostupno na <http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/229651/Bubice-za-hiljade-gradana->

B92, Šabić nadzire prisluškivače, objavljeno 4.6.2012., dostupno na http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2012&mm=06&dd=04&nav_category=12&nav_id=615613

Danas, Lako do ličnih podataka bez sudskog naloga, objavljeno 4.6.2012., dostupno na http://www.danas.rs/danasrs/drustvo/lako_do_licnih_podataka_bez_sudskog_naloga.55.html?news_id=241621

Danas, Građani će biti obavešteni o neovlašćenom nadzoru, objavljeno 5.6.2012., dostupno na http://www.danas.rs/danasrs/drustvo/gradjani_ce_biti_obavesteni_o_neovlasćenom_nadzoru.55.html?news_id=241671

NoviMagazin, Službe bezbednosti na prate i prisluškuju bez kontrole, objavljeno 5.6.2012., dostupno na <http://www.novimagazin.rs/vesti/sluzbe-bezbednosti-nas-prate-i-prisluškuju-bez-kontrole>

Blic online, Šabić: Građani će biti obavešteni o neovlašćenom nadzoru, objavljeno 6.6.2012., dostupno na <http://www.blic.rs/Vesti/Hronika/326998/Sabic-Gradjani-ce-bit-obavesteni-o-neovlasćenom-nadzoru>

B92, Šabić: Odredbe zakona sporne, objavljeno 10.6.2012., dostupno na http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2010&mm=06&dd=10&nav_category=11&nav_id=437965

Politika, Šabić: Pojedine odredbe zakona sporne, objavljeno 11.6.2012., dostupno na <http://www.politika.rs/rubrike/vesti-dana/SHabic-Pojedine-odredbe-zakona-sporne.lt.html>

Politika, Saša Janković: Sprečiti primenu lošeg ZKP, objavljeno 20.6.2012., dostupno na <http://www.politika.rs/rubrike/Hronika/Sasa-Jankovic-Spreciti-primenu-loseg-ZKP-a.lt.html>

Politika, Zakonik o krivičnom postupku na popravnom, objavljeno 24.6.2012., dostupno na <http://www.politika.rs/rubrike/Hronika/Zakonik-o-krivicnom-postupku-na-popravnom.lt.html>

E-Novine, Tajen službe iznad Ustava, objavljeno 29.6.2012., dostupno na <http://www.e-novine.com/mobile/srbija/vesti/38720-Tajne-slube-iznad-Ustava.html>

VestiOnline, MUP ugrožava privatnost građana, objavljeno 6.7.2012., dostupno na <http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/237521/MUP-ugrozava-privatnost-gradana>

E-Novine, Sistemsko kršenje prava građana, objavljeno 6.7.2012., dostupno na <http://www.e-novine.com/srbija/srbija-tema/67654-Sistemsko-krenje-prava-graana.html>

RTS, Strogo (ne)kontrolisani telefoni, objavljeno 6.7.2012., dostupno na <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/Dru%C5%A1tvo/1135014/Strogo+%28ne%29kontrolisani+telefoni.html>

RTS, Stroži nadzor elektronskih komunikacija, objavljeno 7.7.2012., dostupno na <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/Dru%C5%A1tvo/1135478/Stro%C5%BEi+nadzor+elektronskih+komunikacija.html>

Politika, Šabić i Janković ukazuju na kršenje prava građana, objavljeno 7.7.2012., dostupno na <http://www.politika.rs/rubrike/tema-dana/Sabic-i-Jankovic-ukazuju-na-kršenje-prava-gradjana.lt.html>

Danas, BIA uvodi "dupli ključ" kontrole, objavljeno 20.7.2012., dostupno na http://www.danas.rs/danasrs/drustvo/bia_uvodi_dupli_kljuc_kontrole.55.html?news_id=244613

VestiOnline, BIA prisluškuje više nego CIA?, objavljeno 20.7.2012., dostupno na <http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/240935/BIA-prisluškuje-vise-nego-CIA>

VestiOnline, BIA prisluškuje pola Srbije, objavljeno 26.7.2012., dostupno na <http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/153159/BIA-prisluškuje-pola-Srbije>

B92, Vučić ukida prisluškivanja, objavljeno 8.8.2012., dostupno na http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2012&mm=08&dd=08&nav_category=12&nav_id=633113

B92, BIA protiv neovlašćenog "slušanja", objavljeno 13.8.2012., dostupno na http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2012&mm=08&dd=13&nav_category=12&nav_id=634327

Blic online, BIA podržava Šabića i Jankovića, objavljeno 13.8.2012., dostupno na <http://www.blic.rs/Vesti/Drustvo/337650/BIA-podrzava-Sabica-i-Jankovica>

RTS, Podaci o razgovorima pod ključem, objavljeno 13.8.2012., dostupno na <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/Dru%C5%A1tvo/1156124/Podaci+o+razgovorima+pod+ključem.html>

Kurir, Nema više prisluškivanja građana, objavljeno 13.8.2012., dostupno na <http://www.kurir-info.rs/nema-vise-prisluškivanja-gradjana-clanak-364412>

Danas, Prihvaćeni predlozi za sprečavanje nezakonitog prisluškivanja građana, objavljeno 13.8.2012., dostupno na http://www.danas.rs/danasrs/drustvo/prihvaceni-predlozi-za-sprečavanje-nezakonitog-prisluškivanja-gradjana.55.html?news_id=245843

NoviMagazin, BIA podržava inicijativu poverenika, objavljeno 13.8.2012., dostupno na <http://www.novimagazin.rs/vesti/bia-podrzava-inicijativu-poverenika>

RTS, Šabić: BIA pozitivan primer, objavljeno 14.8.2012., dostupno na <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/Dru%C5%A1tvo/1156372/%C5%A0abi%C4%87%3A+BIA+pozitivan+primer.html>

Politika, BIA neće prisluškivati bez ovlašćenja suda, objavljeno 14.8.2012., dostupno na <http://www.politika.rs/rubrike/Hronika/BIA-nece-prisluškivati-bez-ovlašćenja-suda.lt.html>

Politika, "Dvostruki ključ" kontroliše da li BIA prisluškuje građane, objavljeno 16.8.2012., dostupno na <http://www.politika.rs/rubrike/Hronika/Dvostruki-ključ-kontrolise-da-li-BIA-prisluškuje-gradjane.lt.html>

Politika, Upozorenje Šabića KPA zbog bezbednosnih provera, objavljeno 18.8.2012., dostupno na <http://www.politika.rs/rubrike/Drustvo/Upozorenje-Sabica-KPA-zbog-bezbednosnih-provera.lt.html>

B92, "Dupli ključ" za prisluškivanje, objavljeno 21.8.2012., dostupno na http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2012&mm=08&dd=21&nav_category=206&nav_id=636594

Blic online, Tužioci hoće da prisluškuju bez suda, objavljeno 24.9.2012., dostupno na <http://www.blic.rs/Vesti/Hronika/344116/Tuzioci-hoce-da-prisluskuju-bez-suda>

VestiOnline, Tužioci hoće da prisluškuju bez suda, objavljeno 24.9.2012., dostupno na <http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/256685/Tuzioci-hoce-da-prisluskuju-bez-suda>

RTS, Prisluškivanje samo sa sudskim nalogom, objavljeno 27.9.2012., dostupno na <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/Dru%C5%A1tvo/1181548/Prislu%C5%A1kivanje+samo+sa+sudskim+nalogom.html>

RTS, Janković: MUP ne ispravlja propuste, objavljeno 17.10.2012., dostupno na <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/Dru%C5%A1tvo/1193976/Jankovi%C4%87%3A+MUP+ne+i+spravlja+propuste+.html>

RTS, Preispitati Zakon o tajnosti podataka, objavljeno 22.10.2012., dostupno na <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/Dru%C5%A1tvo/1196808/Preispitati+Zakon+o+tajnosti+pod+ataka.html>

B92, Prisluškuje se 400.000 ljudi dnevno, objavljeno 27.10.2012., dostupno na http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2012&mm=10&dd=27&nav_category=12&nav_id=655557

VestiOnline, Prisluškuje se 400.000 ljudi dnevno, objavljeno 28.10.2012., dostupno na <http://www.vesti-online.com/Vesti/Hronika/265213/Prisluskuje-se-400000-ljudi-dnevno>

Izvori za Paradu ponosa

Peščanik, Bezbednosni rizik i Parada ponosa, objavljeno 21.9.2012., dostupno na <http://pescanik.net/2012/09/bezbednosni-rizik-i-parada-ponosa/>

Danas, Parade će biti ali između četiri zida, objavljeno 4.10.2012., dostupno na http://www.danas.rs/danasrs/drustvo/parade_je_biti_ali_izmedju_cetiri_zida.55.html?news_id=248749

Blic online, Jelena Milić: Prajdu prete paravojne formacije sa komandnim lancem, a ne huligani, objavljeno 3.10.2012., dostupno na <http://www.blic.rs/Vesti/Drustvo/345872/Jelena-Milic-Prajd-prete-paravojne-formacije-sa-komandnim-lancem-a-ne-huligani>

CEAS, Serbia between four walls, objavljeno 5.10.2012, dostupno na <http://ceas-serbia.org/root/index.php/sr/ceas-u-medijima/414-5-10-2012-serbia-between-four-walls>

NoviMagazin, Parada zabranjena, Dačić to vidi kao pobedu a ne kao poraz, objavljeno 3.10.2012., dostupno na <http://www.novimagazin.rs/vesti/dacic-zabranio-paradu-ponosa>

Balkan Insight, Serbia Between Four Walls, objavljeno 5.11.2012., dostupno na <http://www.balkaninsight.com/en/article/serbia-between-four-walls>

Izvori za aferu „kontra-Votergejt“

RTS, Svedok: Tomislav Nikolić, objavljeno 31.10.2012., dostupno na <http://www.rts.rs/page/tv/ci/story/17/%D0%A0%D0%A2%D0%A1+1/1201310/%D0%A1%D0%B2%D0%B5%D0%B4%D0%BE%D0%BA%3A+%D0%A2%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D1%81%D0%BB%D0%B0%D0%B2+%D0%9D%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D1%9B.html>

Vreme, Nikolić i Vučić prisluškivani?, objavljeno 1.11.2012., dostupno na <http://www.vreme.rs/cms/view.php?id=1080924>

RTS, Srpski Votergejt, objavljeno 1.11.2012., dostupno na <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/9/Politika/1203684/Srpski+Votergejt.html>

VestiOnline, Ko prisluškuje Nikolića i Vučića?, objavljeno 1.11.2012., dostupno na <http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/266492/Ko-prisluškuje-Nikolice-i-Vucica>

Politika, RTS:Nikolić se prisluškuje duže vreme, objavljeno 1.11.2012., dostupno na <http://www.politika.rs/rubrike/Hronika/RTS-Nikolic-se-prisluškuje-duze-vreme.lt.html>

Blic online, Dačić: Prisluškivanje Vučića i Nikolića nema nikakve veze sa mnom, policija nije znala čiji su telefoni

, objavljeno 2.11.2012., dostupno na <http://www.blic.rs/Vesti/Politika/350990/Dacic-Prisluškivanje-Vucica-i-Nikolice-nema-nikakve-veze-sa-mnom-policija-nije-znala-ciji-su-telefoni>

RTS, Prisluškivanje iz nehata!, objavljeno 2.11.2012., dostupno na <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/9/Politika/1203988/Prislu%C5%A1kivanje+iz+nehata%21.html>

RTS, Prisluškivanje državnih čelnika nedopustivo , objavljeno 2.11.2012., dostupno na <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/Dru%C5%A1tvo/1204100/Prislu%C5%A1kivanje+dr%C5%BEavni%C4%8Delnika+nedopustivo.html>

e-Novine, Dačić pere ruke od prisluškivanja, objavljeno 2.11.2012., dostupno na <http://www.e-novine.com/srbija/vesti/73812-Dacic-pere-ruke-prisluškivanja.html>

Danas, Policija tražila listing Vučićevih razgovora, objavljeno 2.11.2012., dostupno na http://www.danas.rs/danasrs/hronika/policija_trazila_listinge_vucicevih_razgovora_3.html?news_id=250438

VestiOnline, Ombudsman: Sprečiti nezakonito prisluškivanje, objavljeno 2.11.2012., dostupno na <http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/266733/Ombudsman-Spreciti-nezakonito-prisluškivanje>

RTS, Srpski Votergejt, (ne)kontrolisane veze, objavljeno 2.11.2012., dostupno na <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/9/Politika/1204452/Srpski+Votergejt%2C+%28ne%29kontrolisane+veze.html>

B92, Vučić: Nikolića i mene prisluškuju, objavljeno 2.11.2012., dostupno na http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2012&mm=11&dd=02&nav_category=11&nav_id=656936

Kurir, Prisluškivanje Srbije u odsustvu demokratske kontrole, objavljeno 2.11.2012., dostupno na <http://www.kurir-info.rs/prisluškivanje-srbije-u-odsustvu-demokratske-kontrole-clanak-491551>

Politika, Ko prisluškuje državni vrh?, objavljeno 2.11.2012., dostupno na <http://www.politika.rs/rubrike/tema-dana/Ko-prisluškuje-drzavni-vrh.lt.html>

Politika, Dačić: Nema veze sa prisluškivanjem, objavljeno 2.11.2012., dostupno na <http://www.politika.rs/rubrike/tema-dana/Dacic-Vlada-jedinstvenija-nego-bilo-koja-druga.lt.html>

B92, Dačić: Smene zbog prisluškivanja, objavljeno 3.11.2012., dostupno na http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2012&mm=11&dd=03&nav_category=11&nav_id=657304

VestiOnline, „Smeniću i pohapsiti ceo vrh policije“, objavljeno 3.11.2012., dostupno na <http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/266799/Smenicu-i-pohapsiti-ceo-vrh-policije>

VestiOnline, Ko prisluškuje Tomu i Vučića?, objavljeno 4.11.2012., dostupno na <http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/266759/Ko-prisluškuje-Tomu-i-Vucica>

Danas, Istraga o Vučićevim listinzima uvod u obračun bezbednosnih struktura?, objavljeno 5.11.2012., dostupno na http://www.danas.rs/danasrs/drustvo/istraga_o_vucicevim_listinzima_uvod_u_obracun_bezbednosnih_struktura.55.html?news_id=250573

VestiOnline, Dačić: Smeniću vrh policije!, objavljeno 5.11.2012., dostupno na <http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/266985/Dacic-Smenicu-vrh-policije>

RTS, Stojanović traži korenite promene u MUP-u, objavljeno 5.11.2012., dostupno na <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/9/Politika/1205412/Stojanovi%C4%87+tra%C5%BEi+korenite+promene+u+MUP-u.html>

B92, Još ništa zvanično o aferama, objavljeno 5.11.2012., dostupno na http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2012&mm=11&dd=05&nav_category=11&nav_id=657814

RTS, Bajatović: Sačekati informacije iz MUP-a, objavljeno 5.11.2012., dostupno na <http://www.rts.rs/page/stories/ci/story/1/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0/1205526/%D0%91%D0%B0%D1%98%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%9B%3A+%D0%A1%D0%B0%D1%87%D0%B5%D0%BA%D0%B0%D1%82%D0%B8+%D0%B8%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%98%D0%B5+%D0%B8%D0%B7+%D0%9C%D0%A3%D0%9F-%D0%B0.html>

RTS, Čekajući izveštaj o prisluškivanju, objavljeno 5.11.2012., dostupno na <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/9/Politika/1205724/%C4%8Cekaju%C4%87i+izve%C5%A1taj+o+prislu%C5%A1kivanju.html>

NoviMagazin, Alarmantno stanje u sektoru bezbednosti, objavljeno 5.11.2012., dostupno na <http://www.novimagazin.rs/vesti/alarmantno-stanje-u-sektoru-bezbednosti>

RTS, Milović: Nisam naložio prisluškivanje, objavljeno 6.11.2012., dostupno na <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/9/Politika/1205872/Milovi%C4%87%3A+Nisam+nalo%C5%BEio+prislu%C5%A1kivanje.html>

VestiOnline, „Mora da se zna ko je gazda, Vučić ili Dačić“, objavljeno 6.11.2012., dostupno na <http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/267537/Mora-da-se-zna-ko-je-gazda-Vucic-ili-Dacic>

Danas, U zmijskom gnezdu, objavljeno 6.11.2012., dostupno na http://www.danas.rs/danasrs/dijalog/u_zmijskom_gnezdu.46.html?news_id=250610

NoviMagazin, Ne zna se ko je gazda službama bezbednosti, objavljeno 6.11.2012., dostupno na <http://www.novimagazin.rs/vesti/ne-zna-se-ko-je-gazda-sluzbama-bezbednosti>

Politika, Pozadina prisluškivanja državnih funkcionera, objavljeno 6.11.2012., dostupno na <http://www.politika.rs/rubrike/tema-dana/Pozadina-prisluškivanja-drzavnih-funkcionera.lt.html>

Politika, Kako da se kontroliše „prisluškivanje“, objavljeno 6.11.2012., dostupno na <http://www.politika.rs/rubrike/tema-dana/Kako-da-se-kontrolise-prisluškivanje.lt.html>

B92, Kažiprst - 06.11.2012., objavljeno 6.11.2012., dostupno na http://www.b92.net/video/videos.php?nav_category=900&yyyy=2012&mm=11&dd=06&nav_id=658017

RTS, Srpski Votergejt - Vučić najavio promene , objavljeno 7.11.2012., dostupno na <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/9/Politika/1206676/Srpski+Votergejt+%E2%80%93+Vu%C4%8Di%C4%87+najavio+promene.html>

Danas, Vrh policije nije saslušan, objavljeno 7.11.2012., dostupno na http://www.danas.rs/danasrs/drustvo/vrh_policije_nije_saslusan_55.html?news_id=250699

VestiOnline, Iz MUP-a niko nije saslušan, objavljeno 8.11.2012., dostupno na <http://www.vesti-online.com/Vesti/Hronika/268051/Iz-MUPa-niko-nije-saslusan>

Blic online, Dačić: Predstavnici MUP-a i policije da ne daju izjave bez mog odobrenja, objavljeno 8.11.2012., dostupno na <http://www.blic.rs/Vesti/Politika/352085/Dacic-Predstavnici-MUPa-i-policije-da-ne-daju-izjave-bez-mog-odobrenja>

RTS, Dačić: Tako više neće moći, objavljeno 8.11.2012., dostupno na <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/9/Politika/1207974/Da%C4%8Di%C4%87%3A+Tako+vi%C5%A1e+ne%C4%87e+mo%C4%87i+.html>

Blic online, Ministri manje telefoniraju zbog afere prisluškivanja, objavljeno 8.11.2012., dostupno na <http://www.blic.rs/Vesti/Tema-Dana/351905/Ministri-manje-telefoniraju-zbog-afere-prisluskivanja>

Blic online, „Blic“ saznaje: Seča generala u vrhu policije zbog afere prisluškivanja, objavljeno 8.11.2012., dostupno na <http://www.blic.rs/Vesti/Tema-Dana/351902/Blic-saznaje-Seca-general-a-u-vrhu-policije-zbog-afere-prisluskivanja>

Danas, Uskoro izmene zakona o vojnim obaveštajnim službama , objavljeno 8.11.2012., dostupno na http://www.danas.rs/danasrs/drustvo/uskoro_izmene_zakona_o_vojnim_obavestajnim_sluzbama.55.html?news_id=250822

Vreme, Izlistavanje listinga, objavljeno 8.11.2012., dostupno na <http://www.vreme.rs/cms/view.php?id=1081678>

Vreme, Let iznad zmijskog gnezda, objavljeno 8.11.2012., dostupno na <http://www.vreme.rs/cms/view.php?id=1081664>

VestiOnline, Sprema se seča generala u vrhu policije, objavljeno 9.11.2012., dostupno na <http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/268308/Sprema-se-seca-general-a-u-vrhu-policije->

RTS, U državi i polliciji mora da postoji red, objavljeno 9.11.2012., dostupno na <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/9/Politika/1208788/U+dr%C5%BEavi+i+policiji+mora+da+postoji+red.html>

Kurir, Dačić: U državi i policiji mora da postoji red, objavljeno 9.11.2012., dostupno na <http://www.kurir-info.rs/dacic-u-drzavi-i-policiji-mora-da-postoji-red-clanak-503186>

NoviMagazin, Smena kompletnog vrha policije, objavljeno 9.11.2012., dostupno na <http://www.novimagazin.rs/vesti/smena-kompletnog-vrha-policije>

B92, Vučić izneo dokaze o prisluškivanju, objavljeno 10.11.2012., dostupno na http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2012&mm=11&dd=10&nav_category=11&nav_id=659103

VestiOnline, Vučić izneo dokaze o prisluškivanju, objavljeno 10.11.2012., dostupno na <http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/268577/Vucic-izneo-dokaze-o-prisluskivanju->

Kurir, Vučić: Nikolićevi listinzi traženi četiri puta, objavljeno 10.11.2012., dostupno na <http://www.kurir-info.rs/vucic-nikolicevi-listinzi-trazeni-cetiri-puta-clanak-503578>

Vreme, Vučić o prisluškivanju, objavljeno 10.11.2012., dostupno na <http://www.vreme.rs/cms/view.php?id=1082621>

Kurir, SRPSKI VOTERGEJT: Vučića prisluškivali po nalogu SBPOK!, objavljeno 11.11.2012., dostupno na

<http://www.kurir-info.rs/afera-srpski-votergejt-vucica-prisluskivali-po-nalogu-sbpok-clanak-504190>

Danas, Promene u vrhu policije od sledeće nedelje, objavljeno 11.11.2012., dostupno na

http://www.danas.rs/danasrs/hronika/promene_u_vrhu_policije_od_sledece_nedelje.3.html?news_id=250932

VestiOnline, Vučić smenjuje šefove policije, objavljeno 12.11.2012., dostupno na <http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/268760/Vucic-smenjuje-sefove-policije>

VestiOnline, Tri istrage za listing, objavljeno 12.11.2012., dostupno na <http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/268963/Tri-istrage-za-listinge>

RTS, Kovač: Zloupotrebe se lako otkrivaju, objavljeno 12.11.2012., dostupno na

<http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/9/Politika/1209728/Kova%C4%8D%3A+Zloupotrebe+se+lako+otkrivaju.html>

Kurir, Direktor VBA o prisluškivanju: Zloupotrebe se brzo otkrivaju, objavljeno 12.11.2012., dostupno na <http://www.kurir-info.rs/direktor-vba-o-prisluskivanju-zloupotrebe-se-brzo-otkrivaju-clanak-505936>

B92, Ko je tražio listing funkcionera?, objavljeno 12.11.2012., dostupno na

http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2012&mm=11&dd=12&nav_category=12&nav_id=659683

Blic online, Aleksandar Vučić mora da rasplete aferu prisluškivanja, objavljeno 12.11.2012., dostupno na <http://www.blic.rs/Vesti/Tema-Dana/352526/Aleksandar-Vucic-mora-da-rasplete-aferu-prisluskivanja>

CEAS, Nenad Milić u emisiji Jedan na jedan, objavljeno 12.11.2012., dostupno na <http://ceas-serbia.org/root/index.php/sr/home-sr/93-preuzeto/529-nenad-milic-u-emisiji-jedan-na-jedan>

Danas, Slučaj prisluškivanja se namerno odugovlači, objavljeno 13.11.2012., dostupno na

http://www.danas.rs/danasrs/drustvo/slucaj_prisluskivanja_se_namerno_odugovlaci.55.html?news_id=251035

Blic online, Predrag Petrović: Afera sa prisluškivanjem je borba za uticaj u policiji, objavljeno 13.11.2012., dostupno na <http://www.blic.rs/Vesti/Politika/352883/Predrag-Petrovic-Afera-sa-prisluskivanjem-je-borba-za-uticaj-u-policiji>

VestiOnline, „Afera je borba za uticaj u policiji“, objavljeno 13.11.2012., dostupno na <http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/269458/Afera-je-borba-za-uticaj-u-policiji>

Blic online, Šabić i Janković poručuju vlasti: Primenite mere i smanjite zloupotrebe u prisluškivanju, objavljeno 14.11.2012., dostupno na <http://www.blic.rs/Vesti/Politika/353020/Sabic-i-Jankovic-porucuju-vlasti-Primenite-mere-i-smanjite-zloupotrebe-u-prisluskivanju>

NoviMagazin, Šabić: Vlast odgovorna za prisluškivanje (VIDEO), objavljeno 14.11.2012., dostupno na <http://www.novimagazin.rs/vesti/sabic-vlast-odgovorna-za-prisluskivanje-video>

B92, Nisu krive samo službe i policija, objavljeno 21.11.2012., dostupno na http://www.b92.net/info/intervju/index.php?yyyy=2012&nav_id=662145

RTS, Šabić: Prisluškivanje protivustavno, objavljeno 27.11.2012., dostupno na <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/Dru%C5%A1tvo/1218854/%C5%A0abi%C4%87%3A+Prislu%C5%A1kivanje+protivustavno.html>

Blic online, Službe bezbednosti u Srbiji čak 272.000 puta pristupile snimcima jednog mobilnog operatera, objavljeno 27.11.2012., dostupno na <http://www.blic.rs/Vesti/Drustvo/355176/Sluzbe-bezbednosti-u-Srbiji-cak-272000-puta-pristupile-snimcima-jednog-mobilnog-operatera>

Kurir, Prisluškivali nas zakonito, ali protivno Ustavu, objavljeno 27.11.2012., dostupno na <http://www.kurir-info.rs/prisluskivali-nas-zakonito-ali-protivno-ustavu-clanak-530723>

Afera „kontra-Votergejt“ u stranim medijima

Al Jazeera Balkans, Srbija: Građani se sve više prisluškuju, objavljeno 2.6.2012., dostupno na <http://balkans.aljazeera.net/makale/srbija-gradani-se-sve-vise-prisluskuju>

Al Jazeera Balkans, Polemika u Srbiji o šefu BIA-e, objavljeno 29.7.2012., dostupno na <http://balkans.aljazeera.net/makale/polemika-u-srbiji-o-sefu-bia-e>

Al Jazeera Balkans, Srbija: Milion nezakonito prisluškivanih, objavljeno 14.8.2012., dostupno na <http://balkans.aljazeera.net/makale/srbija-milion-nezakonito-prisluskivanih>

Reuters, Serbian defense minister accuses police of tapping his phone, objavljeno 2.11.2012., dostupno na <http://www.reuters.com/article/2012/11/02/us-serbia-eavesdropping-idUSBRE8A111A20121102>

Al Jazeera Balkans, Boža Prelević o aferi prisluškivanja u Srbiji (VIDEO), objavljeno 2.11.2012., dostupno na <http://balkans.aljazeera.net/video/boza-prelevic-o-aferi-prisluskivanja-u-srbiji>

Al Jazeera Balkans, Nikolić i Vučić prisluškivani, objavljeno 2.11.2012., dostupno na <http://balkans.aljazeera.net/video/nikolic-i-vucic-prisluskivani>

Radio Free Europe, Serbian PM: Officials Wiretapping „Unacceptable“, objavljeno 2.11.2012., dostupno na <http://www.rferl.org/content/serbian-prime-minister-officials-wiretapping-unacceptable/24758978.html>

Al Jazeera Balkans, Serbia rocked by phone-tapping scandal, objavljeno 3.11.2012., dostupno na <http://www.aljazeera.com/news/europe/2012/11/2012112204029561122.html>

Al Jazeera Balkans, Hapšenje vrha policije ako se dokaže krivica, objavljeno 3.11.2012., dostupno na <http://balkans.aljazeera.net/tekstovi/hapsenje-vrha-policije-ako-se-dokaze-krivica>

Al Jazeera Balkans, Meho Omerović: Skandal ne smije ostati nedovršen (VIDEO), objavljeno 3.11.2012., dostupno na <http://balkans.aljazeera.net/video/meho-omerovic-skandal-ne-smije-ostati-nedovrsen>

RT, Ministers dig in over "Serb Watergate" wiretap of president, objavljeno 4.11.2012., dostupno na <http://rt.com/news/phone-tapping-serbian-president-937/>

Balkan Insight, Serbia Police Launch Probe Into Wiretapping, objavljeno 5.11.2012., dostupno na <http://www.balkaninsight.com/en/article/serbia-police-launch-probe-into-wiretapping>

Glas Rusije, Vlasti Srbije <<na vezi>>, objavljeno 8.11.2012., dostupno na http://serbian.ruvr.ru/2012_11_08/93972475/

Al Jazeera Balkans, Dačić kritikuje bezbednosne službe, objavljeno 10.11.2012., dostupno na <http://balkans.aljazeera.net/tekstovi/dacic-kritikuje-bezbjednosne-sluzbe>

Izvori za aktivnosti CEAS

Učešće na javnim debatama i skupovima

CEAS, Jelena Milić učestvovala je na konferenciji o ulozi NATO u reformi odbrane i povećanja kapaciteta odbrambenih resursa, objavljeno 12.7.2012., dostupno na <http://ceas-serbia.org/root/index.php/sr/ceas-news/96-jelena-milic-ucestvovala-na-konferenciji-o-ulozi-nato-u-reformi-odbrane-i-povecanja-kapaciteta-odbrambenih-resursa>

CEAS, Jelena Milić učestvovala je na Okruglom stolu pod nazivom „Privatne vojne i bezbednosne kompanije“ u Sanremu, objavljeno 9.9.2012., dostupno na <http://ceas-serbia.org/root/index.php/sr/ceas-news/540-jelena-milic-direktorka-ceas-a-ucestvovala-je-na-okruglom-stolu-pod-nazivom-privatne-vojne-i-bezbjednosne-kompanije-u-sanremu>

Radio Slobodna Evropa, Beogradski bezbednosni forum: Saradnja i poverenje ključni za regiju, objavljeno 20.9.2012., dostupno na <http://www.slobodnaevropa.org/content/beogradski-bezbjednosni-forum-saradnja-i-poverenje-kljucni-za-regiju/24714760.html>

CEAS, Jelena Milić učestvovala je na drugom Beogradskom bezbednosnom forumu, objavljeno 23.9.2012., dostupno na <http://ceas-serbia.org/root/index.php/sr/ceas-news/617-jelena-milic-direktorka-ceas-a-ucestvovala-je-na-drugom-beogradskom-bezbjednosnom-forumu-od-20-do-22-septembra-2012>

YIHR, Ko je rekao bezbednost? Diskusija „Neko je rekao bezbednost?“, objavljeno 2.10.2012., dostupno na <http://rs.yihr.org/rs/article/952/>

B92 Info, DPR debata „Ljudska prava i službe bezbednosti“, objavljeno 27.11.2012., dostupno na <http://www.youtube.com/watch?v=GEwmxlXXzg8&feature=youtu.be>

e-Novine, „RTS, Topčider Leskovac... - Pravo porodica na pravdu i istinu“, objavljeno 29.11.2012., dostupno na <http://www.e-novine.com/drustvo/75290-Pravo-porodica-pravdu-istinu.html>

Saopštenja za javnost

CEAS, Povodom podrške usvajanju Zakona o tajnim dosijeima, objavljeno 21.4.2012., dostupno na <http://ceas-serbia.org/root/index.php/sr/saopstenja/77-povodom-podrske-usvajanju-zakona-o-tajnim-dosijeima-21-04-2012>

CEAS, Povodom najave izmena Zakona o osnovama uređenja službi bezbednosti, objavljeno 24.7.2012., dostupno na <http://ceas-serbia.org/root/index.php/sr/saopstenja/124-najave-izmena-zakona-o-osnovama-uredjenja-sluzbi-bezbjednosti>

CEAS, Povodom najave smene čelnika BIA i NBS, objavljeno 31.7.2012., dostupno na <http://ceas-serbia.org/root/index.php/sr/saopstenja/129-povodom-najave-smene-celnika-bia-i-nbs>

CEAS, Povodom spekulacija o zabrani održavanja šetnje u okviru „Nedelje ponosa“, objavljeno 1.10.2012., dostupno na <http://ceas-serbia.org/root/index.php/sr/saopstenja/391-povodom-spekulacija-o-zabrani-odrzavanja-setnje-u-okviru-nedelje-ponosa>

TANJUG, SDU i CEAS osudili zabranu "Parade ponosa", objavljeno 3.10.2012., dostupno na <http://www.tanjug.rs/novosti/61490/sdu-i-ceas-osudili-zabranu-parade-ponosa.htm>

CEAS, Povodom zabrane Parade ponosa, objavljeno 3.10.2012., dostupno na <http://ceas-serbia.org/root/index.php/sr/saopstenja/400-povodom-zabrane-parade-ponosa>

CEAS, U zmijskom gnezdu - Povodom neustavnog praćenja komunikacije dela državnog vrha RS, objavljeno 2.11.2012., dostupno na <http://ceas-serbia.org/root/index.php/sr/saopstenja/488-u-zmajevom-gnezdu>

Izjave za medije

Press, Za otvaranje tajnih dosijea potrebna politička volja, objavljeno 21.4.2012., dostupno na http://www.pressonline.rs/sr/vesti/vesti_dana/story/215934/Za+otvaranje+tajnih+dosijea+potrebna+politi%C4%8Dka+volja.html

Mondo, Tajna služba ucenama drži dosjee tajnim, objavljeno 21.4.2012., dostupno na http://www.mondo.rs/s241835/Info/Srbija/Tajna_sluzba_ucenama_drzi_dosjee_tajnim.html

BETA, Otvaranja dosijea test političke volje, objavljeno 21.4.2012., dostupno na <http://www.beta.rs/?tip=article&kategorija=vestidana&ida=2687278&id=&ime=>

Studio B, Kacin: Pitanje otvaranja dosijea test političke volje, objavljeno 21.4.2012., dostupno na <http://www.studiob.rs/info/vest.php?id=75803>

B92, Dosjei test političke volje, objavljeno 21.4.2012., dostupno na http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2012&mm=04&dd=21&nav_category=11&nav_id=602585

Drašković o otvaranju tajnih dosijea, objavljeno 21.4.2012., dostupno na http://www.rtv.rs/sr_lat/politika/draskovic-o-otvaranju-tajnih-dosijea_314329.html

VestiOnline, „Otvaranja dosijea test političke volje“, objavljeno 22.4.2012., dostupno na <http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/219639/Otvaranja-dosijea-test-politicke-volje>

Balkan Insight, Eksperti za otvaranje tajnih dosijea, objavljeno 23.4.2012., dostupno na <http://www.balkaninsight.com/en/article/eksperti-se-zalazu-za-otvaranje-tajnih-dosijea>

SETimes, NATO goals in region are becoming stable, but slow going, objavljeno 25.5.2012., dostupno na http://setimes.com/cocoon/setimes/xhtml/en_GB/features/setimes/features/2012/05/25/feature-02

Blic online, SAD i Nemačka traže da Srbija ukloni agente BIA sa Kosova i Metohije, objavljeno 17.7.2012., dostupno na <http://www.blic.rs/Vesti/Politika/333536/SAD-i-Nemacka-traze-da-Srbija-ukloni-agente-BIA-sa-Kosova-i-Metohije>

Blic online, Gomilanje moći: Zakon daje Vučiću sbu kontrolu nad obaveštajnim službama, objavljeno 25.7.2012., dostupno na <http://www.blic.rs/Vesti/Tema-Dana/334767/Gomilanje-moci-Zakon-daje-Vucicu-svu-kontrolu-nad-obavestajnim-sluzbama>

Radio Slobodna Evropa, Zbog čega su česte nesreće u Vojsci Srbije, objavljeno 27.9.2012., dostupno na <http://www.slobodnaevropa.org/content/zbog-cega-su-cestes-nesrece-u-vojsci-srbije/24722003.html>

Kurir, Organizatori Prajda: Sutra uveče će biti kritično, objavljeno 2.10.2012., dostupno na <http://www.kurir-info.rs/organizatori-prajdasutra-uvece-ce-bit-kriticno-clanak-439263>

e-Novine, Borba protiv predrasuda i straha, objavljeno 2.10.2012., dostupno na <http://www.e-novine.com/drustvo/72280-Borba-protiv-predrasuda-straha.html>

VestiOnline, Ako država ne zaštiti gejeve, onda je slaba, objavljeno 2.10.2012., dostupno na <http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/258539/Prijatelji-Parade-Ako-drzava-ne-zastiti-gejeve-onda-je-slaba>

Mondo, Nije problem rizik, nego pretnja državi, objavljeno 2.10.2012., dostupno na http://www.mondo.rs/s261659/Info/Nije_problem_rizik_nego_pretnja_drzavi.html

TANJUG, Zabrana „Parade ponosa“ bi pokazala slabost države, objavljeno 2.10.2012., dostupno na <http://www.tanjug.rs/novosti/61303/zabrana-parade-ponosa-bi-pokazala-slabost-drzave.htm>

B92, Otkazivanje Prajda = Slabost države, objavljeno 2.10.2012., dostupno na http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2012&mm=10&dd=02&nav_category=12&nav_id=648008

EurActiv, Ponovo neizvesno održavanje Parade ponose, objavljeno 2.10.2012., dostupno na <http://www.euractiv.rs/ljudska-prava/4807-ponovo-neizvesno-odravanje-parade-ponosa->

SEECULT, Zaoštravanje (ne)bezbednosti, objavljeno 2.10.2012., dostupno na <http://www.seecult.org/vesti/zaostravanje-nebezbednosti>

S-media, Zabrana Parade ponosa bi pokazala slabost države, objavljeno 2.10.2012., dostupno na <http://www.smedia.rs/vesti/100465/Parada-ponosa-Zabrana-Parade-ponosa-bi-pokazala-slabost-drzave-Jelena-Milic-Zabrana-Parade-ponosa-bi-pokazala-slabost-drzave.html>

e-Novine, 970 koraka daleko od slobodnog društva, objavljeno 2.10.2012., dostupno na <http://www.e-novine.com/srbija/vesti/72348-970-koraka-daleko-slobodnog-drutva.html>

Blic online, Jelena Milić: Prajdu prete paravojne formacije sa komandnim lancem, a ne huligani, objavljeno 3.10.2012., dostupno na <http://www.blic.rs/Vesti/Drustvo/345872/Jelena-Milic-Prajd-ute-prete-paravojne-formacije-sa-komandnim-lancem-a-ne-huligani>

Novi Magazin, Parada zabranjena, Dačić to vidi kao pobedu a ne kao poraz, objavljeno 3.10.2012., dostupno na <http://www.novimagazin.rs/vesti/dacic-zabranio-paradu-ponosa>

SETimes, Hundreds still drawing salaries from Pristina and Belgrade (izjava Dušana Gamsara), objavljeno 26.10.2012., dostupno na http://www.setimes.com/cocoon/setimes/xhtml/en_GB/features/setimes/features/2012/10/26/feature-01

SETimes, Kosovo, Serbia deploy military attaches, (izjava Jana Litavskog), objavljeno 7.11.2012., dostupno na http://www.setimes.com/cocoon/setimes/xhtml/en_GB/features/setimes/features/2012/11/07/feature-01

Učešće u emisijama

19.6.2012. Al Jazeera Balkans, Jelena Milić u emisiji Kontekst o ultradesničarskim idejama http://www.youtube.com/watch?v=qILk_2zDTBU

22.6.2012. Al Jazeera Balkans, Jelena Milić o otkrivanju mreže jataka
http://www.youtube.com/watch?v=cqvmD3bg_Y

1.9.2012. RT Vojvodine, Gostovanje Jelene Milić u VojvoČanskom dnevniku u 17h
<http://www.youtube.com/watch?v=5ztCdtDkpEq>

9.10.2012. RT Vojvodine, Gostovanje Jelene Milić u emisiji Radar
<http://www.youtube.com/watch?v=rWslDPuh4lc&feature=youtu.be>

27.11.2012. RT Vojvodine, Gostovanje Jelene Milić, Marka Nicovića i Rodoljuba Šabića u emisiji Dokument na temu "Zašto zidovi imaju uši?"
<http://www.youtube.com/watch?v=kgxBhoMx5OQ&list=UUpRgQVN1KTDYDL0r1n9OTjw&index=1&feature=plcp>

Publikacije

CEAS, Prvi Broj tromesečnika Novi Vek - liberalni odgovori na globalne izazove, objavljeno avgusta 2012., dostupno na <http://ceas-serbia.org/root/tromesecnik/novi-vek-broj-02.pdf>

Predstavljena Zbirka predloga praktične politike za reformu policije u Srbiji, objavljeno 6.9.2012., dostupno na <http://ceas-serbia.org/root/index.php/sr/ceas-news/358-predstavljena-zbirka-predloga-prakticne-politike-za-reformu-policije-u-srbiji>

CEAS, Za dinamičniju reformu sektora bezbednosti u Srbiji, objavljeno novembra 2012., dostupno na http://ceas-serbia.org/root/images/CEAS_-_Rezultati_i_analiza_ankete_o_stanju_u_sektoru_bezbednosti_u_Srbiji_-_Za_dinami%C4%8Dniju_reformu_sektora_bezbednosti_i_preporuke_ceas_za_nastavak_reforme_sektora_bezbednosti_u_srbiji.pdf

CEAS, Drugi broj tromesečnika Novi Vek - liberalni odgovori na globalne izazove, objavljeno novembra 2012., dostupno na <http://ceas-serbia.org/root/tromesecnik/Novi-vek-broj-2.pdf>

Vesti i najave aktivnosti

Medija centar, Dinamična reforma sektora bezbednosti, objavljeno 7.11.2012., dostupno na <http://www.mc.rs/dinamicna-reforma-sektora-bezbednosti.4.html?eventId=8750>

Press, Simić: Srbija treba da postane član NATO (sa predstavljajnja 1. br. Novog Veka), objavljeno 27.8.2012., dostupno na <http://www.pressonline.rs/info/politika/239928/simic-srbija-treba-da-postane-clan-nato.html>

Glas Javnosti, Predstavljen časopis u elektronskom obliku - „Novi vek“, objavljeno 27.8.2012., dostupno na <http://www.glas-javnosti.rs/aktuelne-vesti/2012-08-27/predstavljen-casopis-u-elektronskom-obliku-novi-vek>

Naslovi.net, Predstavljen prvi broj tromesečnika Novi vek, objavljeno 27.8.2012., dostupno na <http://www.naslovi.net/2012-08-27/beta-video/predstavljen-prvi-broj-tromesecnika-novi-vek/3799995>

BetaOMS, Predstavljen prvi broj tromesečnika Novi vek, objavljeno 27.8.2012., dostupno na <http://www.betaoms.com/sr/drutvo/4733-predstavljen-prvi-broj-tromesecnika-novi-vek->

Blic online, NATO general: Srbija će igrati ključnu ulogu u budućnosti Evrope i sveta (sa predstavljajnja 1. br. Novog Veka), objavljeno 27.8.2012., dostupno na <http://www.blic.rs/Vesti/Politika/339795/NATO-general-Srbija-ce-igrati-kljucnu-ulogu-u-buducnosti-Evrope-i-sveta>

BetaOMS, Predstavljen prvi broj tromesečnika Novi vek, objavljeno 28.8.2012., dostupno na <http://www.betaoms.com/en/society/4734-predstavljen-prvi-broj-tromesenika-novi-vek>

B92, NATO: sviputevi vode kroz Beograd, objavljeno 27.8.2012., dostupno na http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2012&mm=08&dd=27&nav_category=11&nav_id=638057

Vesti.rs, Predstavljen prvi broj tromesečnika Novi vek, objavljeno 28.8.2012., dostupno na <http://www.vesti.rs/Vesti/Predstavljen-prvi-broj-tromeseecnika-Novi-vek-9.html>

Glas Javnosti, Tanjugova najava događaja za sredu, 7. Novembar, objavljeno 6.11.2012., dostupno na <http://www.glas-javnosti.rs/aktuelne-vesti/2012-11-06/tanjugova-najava-dogadjaja-za-sredu-7-novembar-0>

BetaOMS, Centar za evroatlantske studije (CEAS) iz Beograda predstavlja drugi broj svog elektronskog časopisa NOVI VEK, objavljeno 14.11.2012., dostupno na <http://www.betaoms.com/en/society/5113-centar-za-evroatlantske-studije-ceas-iz-beograda-predstavlja-drugi-broj-svog-elektronskog-asopisa-novi-vek>

Autorski tekstovi

Danas, Hoće li nova vlast reformisati sektor bezbednosti (autorski tekst Dušana Gamsera), objavljeno 30.7.2012., dostupno na http://www.danas.rs/danasrs/dijalog/hoce_li_nova_vlast_reformisati_sektor_bezbednosti.46.html?news_id=245052

Balkan Insight, Serbia Between Four Walls (autorski tekst Jelene Milić), objavljeno 5.10.2012., dostupno na <http://www.balkaninsight.com/en/article/serbia-between-four-walls>

Danas, U zmijskom gnezdju (autorski tekst Jelene Milić), objavljeno 6.11.2012., dostupno na http://www.danas.rs/danasrs/dijalog/u_zmijskom_gnezdju.46.html?news_id=250610

Danas, Ima li volje za nastavak reformi (autorski tekst Dušana Gamsera), objavljeno 5.12.2012., dostupno na http://www.danas.rs/danasrs/dijalog/ima_li_volje_za_nastavak_reformi.46.html?news_id=252311

Blog

Balkan Insight, Serbia Between Four Walls, objavljeno 5.10.2012., dostupno na <http://www.balkaninsight.com/en/article/serbia-between-four-walls>

Blic blog, Tajni vojni sudovi Srbije, objavljeno 28.10.2012., dostupno na <http://blog.blic.rs/912/Tajni-vojni-sudovi-Srbije>

Balkan Insight, Jeremić's Interest in the UN's Image is Selective, objavljeno 28.11.2012., dostupno na <http://www.balkaninsight.com/en/blog/jeremic-s-interest-in-the-un-s-image-is-selective>

Balkan Insight, Security „Snake's Nest“ Bites its own Masters, objavljeno 13.12.2012., dostupno na <http://www.balkaninsight.com/en/blog/security-snake-s-nest-bites-its-own-masters>

Izvori za „Krvave ruke anđela“

Blic, Krvave ruke „Anđela“, objavljeno 15.9.2012., dostupno na <http://www.blic.rs/Komentar/Komentar-dana/342853/Krvave-ruke--Andjela>

CEAS, Povodom teksta Krvave ruke „Anđela“ objavljenom u Blicu 15.9.2012., objavljeno 18.9.2012., dostupno na [http://ceas-serbia.org/root/index.php/sr/saopstenja/370-povodom-teksta-krvave-ruke-andjela-objavljenom-u-blicu-15-9-2012](http://ceas-serbia.org/root/index.php/sr/saopštenja/370-povodom-teksta-krvave-ruke-andjela-objavljenom-u-blicu-15-9-2012)

BetaOMS, CEAS: Povodom teksta Krvave ruke „AnČela“ objavljenom u Blicu 15.9.2012., objavljeno 19.9.2012., dostupno na <http://www.betaoms.com/en/society/4852-povodom-teksta-krvave-ruke-qanelaq-objavljenom-u-blicu-15092012>

Ostali izvori

Vesti online, Bramerc: Ko je skrivao haške optuženike?, objavljeno 22.5.2012., dostupno na <http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/226838/Bramerc-Ko-je-skrivao-haske-optuzenike>

RTS, Nastavljeno suČenje jatcima, objavljeno 13.6.2012., dostupno na

<http://www.rts.rs/page/stories/ci/story/134/%D0%A5%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B0/1120912/%D0%9D%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%B2%D1%99%D0%B5%D0%BD%D0%BE+%D1%81%D1%83%D1%92%D0%B5%D1%9A%D0%B5+%D1%98%D0%B0%D1%82%D0%B0%D1%86%D0%B8%D0%BC%D0%B0.html>

Blic online, Vukčević: General Pavković je bio jatak Ratka Mladića, objavljeno 22.6.2012., dostupno na <http://www.blic.rs/Vesti/Hronika/329589/Vukcevic-General-Pavkovic-je-bio-jatak-Ratka-Mladica>

Vesti online, Vukčević: Rade Bulatović znao gde se krio Mladić, objavljeno 22.6.2012., dostupno na <http://www.vesti-online.com/Vesti/Hronika/234047/Vukcevic-Rade-Bulatovic-znao-gde-se-krio-Mladic>

Vesti online, I Kapor optužen da je znao ko je „doktor Dabić“, objavljeno 24.6.2012., dostupno na <http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/234556/I-Kapor-optuzen-da-je-znao-ko-je-dr-Dabic>

E-novine (preneto s Peščanika), Glavni jatak Ratka Mladića, objavljeno 10.7.2012., dostupno na <http://www.e-novine.com/srbija/srbija-tema/67805-Glavni-jatak-Ratka-Mladia.html>

VestiOnline, Dačić: Izgradićemo mostove poverenja s Prištinom, objavljeno 21.9.2012., dostupno na <http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/255872/Dacic-Izgradicemo-mostove-poverenja-sa-Pristinom>

S-medija, Vučić o koaliciji sa Đilasom: Bože sačuvaj!, objavljeno 21.9.2012., dostupno na <http://srb.time.mk/read/8ea2cd358c/79ddbacfc2/index.html>

Beogradski centar za bezbednosnu politiku, Čega se građani Srbije plaše, a ko ih štiti?, objavljeno septembra 2012., dostupno na

http://www.bezbednost.org/upload/document/ega_se_graani_plae_a_ko_ih_titi.pdf

O CENTRU ZA EVROATLANTSKE STUDIJE

Centar za evroatlantske studije - CEAS je nezavisna, ateistička, socijalno orijentisana, levo liberalna think-tank organizacija, osnovana 2007. godine u Beogradu. Svojim visokokvalitetnim istraživačkim radom CEAS kreira precizne analize u oblastima spoljne, bezbednosne i odbrambene politike Republike Srbije. Istovremeno, CEAS javno zagovara inovativne, primenljive preporuke i kreira praktične politike čiji su ciljevi:

- ☐ Jačanje socijalno orijentisane, levo liberalne demokratije u Srbiji; *
- ☐ Prihvatanje principa prvenstva individualnih nad kolektivnim pravima, ne zanemarujući prava koja pojedinci mogu da ostvare samo u zajednici sa drugima;
- ☐ Načelno razvijanje koncepta tranzicione pravde i uspostavljanje mehanizama za njeno sprovođenje u regionu Zapadnog Balkana, prenošenje pozitivnih iskustava, isticanje značaja mehanizama tranzicione pravde za uspešnu reformu sektora bezbednosti u postkonfliktnim i društvima u tranziciji ka demokratiji;
- ☐ Ubrzanje procesa evropskih integracija Srbije i jačanje njenih kapaciteta za suočavanje sa globalnim izazovima putem zajedničkih međunarodnih akcija;
- ☐ Jačanje saradnje sa NATO i zagovaranje atlantskih integracija Srbije;
- ☐ Jačanje principa sekularne države i promovisanje ateističkog pogleda na svet
- ☐ Doprinosi izgradnji i očuvanju otvorenijeg, bezbednijeg, prosperitetnijeg i kooperativnijeg međunarodnog poretka, zasnovanog na principima pametne globalizacije i ravnomernog održivog razvoja i međunarodne norme „odgovornost da se zaštiti“.

CEAS spomenute aktivnosti realizuje kroz različite projekte u okviru četiri stalna programa:

- ☐ Zagovaranje evroatlantskih integracija Srbije;
- ☐ Reforma sektora bezbednosti u Srbiji;
- ☐ Tranziciona pravda;
- ☐ Liberalizam, globalizacija, međunarodni odnosi i ljudska prava.

CEAS je aktivan član koalicije za REKOM koja okuplja više od 1800 organizacija civilnog društva, pojedinaca/ki iz svih država nastalih raspadom bivše SFRJ. Među njima su i udruženja roditelja i porodica nestalih osoba, veterana, novinara, predstavnika manjinskih etničkih zajednica, organizacija za zaštitu ljudskih prava i sl. Koalicija za REKOM predlaže da vlade (ili države) osnuju REKOM, nezavisnu, međudržavnu Regionalnu komisiju za utvrđivanje činjenica o svim žrtvama ratnih zločina i drugih teških kršenja ljudskih prava počinjenih na teritoriji bivše SFRJ u periodu od 1991.-2001. CEAS je tokom 2012. godine postao pridruženi član Asocijacije za otvoreno društvo - PASOS,

međunarodne asocijacije ekspertskih nevladinih organizacija (think-tanks) iz Evrope i Centralne Azije koja podržava izgradnju i funkcionisanje otvorenog društva, naročito u vezi sa pitanjima političke i ekonomske tranzicije, demokratizacije i ljudskih prava, otvaranja privrede i dobrog javnog upravljanja, održivog razvoja i međunarodne saradnje. PASOS ima 40 punopravnih i 10 pridruženih članova, među kojima je i prestižni European Council on Foreign Relations - ECFR, a od NVO iz Srbije još samo Beogradski centar za bezbednosnu politiku - BCBP. Tokom iste godine, Centar za evroatlantske studije postao je i prva organizacija civilnog društva iz regiona jugoistočne Evrope primljena kao punopravni član Međunarodne koalicije za odgovornost da se zaštiti - ICRtoP .

Koalicija okuplja nevladine organizacije iz svih delova sveta radi zajedničkog delovanja na jačanju normativnog konsenzusa oko doktrine odgovornosti da se zaštiti (Responsibility to Protect, skraćeno RtoP), u cilju boljeg razumevanja norme, pritiska na jačanju kapaciteta međunarodne zajednice da spreči ili zaustavi zločine genocida, ratne zločine, etničko čišćenje i zločine protiv čovečnosti i mobilizacije nevladinog sektora za zalaganje za akcije spasavanja ljudskih života u situacijama gde je primenjiva doktrina RtoP. Među istaknutim članovima Koalicije su i organizacije poput Human Rights Watch - HRW i International Crisis Group - ICG.

** Socijalni liberalizam tvrdi da društvo mora da štiti slobode i jednake šansi za sve građane i ohrabruje međusobne saradnje između državnih i tržišnih institucija kroz liberalni sistem. U procesu evolucije, slaže da su neka ograničenja postavljena ekonomskim poslovima potrebna, kao što su antimonopolski zakoni u borbi protiv ekonomskog monopola, regulatorna tela ili zakoni o minimalnim platama. Socijalni liberali smatraju da vlade mogu (ili moraju) da pružaju udobnost, zdravstvenu zaštitu i obrazovanje iz prihoda koji proističu od poreza, kako bi se omogućila najbolja upotreba talenata stanovništva. Takođe, liberal-socijalizam se bori protiv ekstremnih oblika kapitalizma i komunizma. Zalaže se, isto tako, za umereniji antiklerikalizam i versku slobodu.*

CENTAR ZA EVROATLANTSKE STUDIJE

ADRESA: DR. DRAGOSLAVA POPOVIĆA 15/II/15

11 000 BEOGRAD, SRBIJA

TELEFON/FAX +381 11 323 95 79

WWW.CEAS-SERBIA.ORG

OFFICE@CEAS-SERBIA.ORG